UDVIKLING

TIDSSKRIFT OM UDVIKLINGSHÆMMEDE

NR. 3, 3. KVARTAL 2002

UDVIKLING

TIDSSKRIFT OM UDVIKLINGSHÆMMEDE

ISSN 0905-7412

Abonnement - kursussekretariat og information:

Udvikling
c/o Bureau PMP
Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens
Telefon 64 71 59 93
Åbent mandag - onsdag - torsdag
Kl. 13.00 - 15.00
ellers mulighed for at lægge besked
på telefonsvarer
Fax 64 71 59 92
E-mail: udvikling@hypost.dk
Abonnement 2002 - fire tidsskrifter
Pris: 375,- kr. inkl. moms

Redaktion:

Udvikling,
Falkensteenvej 1A, Gerlev, 4200 Slagelse
Redaktør Hans Christian Hansen
Hjemmeside: www.udvikl.dk

Lay-out og korrektur:

Hans Christian Hansen.

Redaktionsmedlemmer:

Hans Christian Hansen (ansvarshavende)
Vera Madsen
Helen Jørgensen
Lisbeth Bruus-Jensen
Henning Jahn
Jørn Foss
Michael Henriksen
Ib Poulsen

Oplag:

1500

Udgiver:

Foreningen UDVIKLING i samarbejde
med Forstandergruppen af 1986.
Forretningsfører Henning Jahn
Haldager Mark Vej 22
4250 Fuglebjerg
E-mail: udvikl@post8.tele.dk

Sats og tryk:

Jannerup Offset A/S, Slagelse.

Forsidebillede:

Kenneth Espersen (t.v.) og Sune Christensen var de første, der kørte over målstregen på 100 kilometer etapen i Årets Tour de Bornholm.
(Foto: Hans Christian Hansen).

Tidsskriftet Udvikling udkommer fire gange årligt med artikler om arbejdet for udviklingshæmmede.

Udvikling blev startet i 1990 som et forsøg på at få lidt mere gang i erfaringsudvekslingen om det praktiske pædagogiske arbejde for udviklingshæmmede og interessen viste sig så stor at der var basis for at fortsætte tidsskriftet.

Artikler fra dig modtages med glæde og gerne med masser af illustrationer. Artikler bedes sendt til redaktionen i en papirudgave og på diskette. Teksten skal være Word og indskrevet i ensartet skrifttype og størrelse, for det letter arbejdet, når vi skal lave lay-out.

Fotos, der fremsendes sammen med artikler, skal være originalbilleder på fotopapir, og illustrationer bedes ligeledes leveret i originaludgave.

Send straks din artikel til:

Udvikling
Falkensteenvej 1A, Gerlev, 4200 Slagelse

Besøg også vores hjemmeside
www.udvikl.dk

UDVIKLING er dit blad,
så send dit indlæg.

Indhold

Et usædvanligt cykelløb s. 4
Af Hans Christian Hansen.

Bofællesskaberne Rudsgade og Banemarken på Nordkap s. 7
Af afdelingsleder Carsten Andersen og pædagog Margit Nobel.

Unge fra hele verden hjalp Kirsebærhaven s. 10
Af forstander Dorte Ohrt, Kirsebærhaven, Slagelse.

Bosted systemet - hjælp eller plage? s. 11
Af souchef Michael Henriksen, Lindebjerg, Aarup, Fyns Amt.

Jagten på det gode liv s. 13
Af Lizzie Juul Jensen, Danmarks Pædagogiske Universitet, Odense.

GAIA Museum for outsider art s. 16
Af Dorte Eiersbo. leder af GAIA Museum, Randers.

Kunstmuseet GAIA s. 20
Af dr. pæd. Birgit Kirkebæk.

Serviceloven er en gave s. 21
Af Licbeth Bruus-Jensen og Rikke Medone.

Udviklingshæmmede som forældre s. 23
Af Hans Christian Hansen.

Udviklingshæmmede i arbejde s. 25
Af Hans Christian Hansen.

Værdigrundlag for tidsskriftet, forlaget og hjemmesiden Udvikling s. 26
Af Lisbeth Bruus-Jensen.

Appetitvækkeren s. 38
Af Hans Christian Hansen.

Et usædvanligt cykelløb

Af Hans Christian Hansen.

Tour de Bornholm
Det foregik næsten ubemærket da Kenneth Espersen fra holdet "Østergade 54" i Rønne sammen med sin hjælper, pædagogstuderende Sune Christensen som de første kørte over målstregen klokken 14.45. Sammen med 520 andre ryttere og hjælpere var de startet fra Nexø klokken ti. Nu havde de været Bornholm rundt og tilbagelagt cirka 100 km.

Det er lørdag den 7. september 2002. Vi er til Handicap Tour de Bornholm. Her gælder det ikke kun om at komme først, og det er uden tvivl forklaringen på at det gik lidt stille af da Kenneth og Sune kom i mål. Det der med at det ikke kun gælder om at komme først vender vi tilbage til senere.

Eskorteret med motorcykler
Det gik til gengæld ikke stille af da starten gik til den ellevte udgave af Tour de Bornholm. Masser af glade og forventningsfulde ryttere og

hjælpere kunne næsten ikke vente med at komme af sted. Nexøhuset der til daglig er hjem og bolig for mennesker der er udviklingshæmmede var centrum for begivenheden, og det var også herfra starten gik.

Men inden rytterne kunne komme af sted skulle de først have udleveret deres rygnumre og derefter var der officiel åbningsceremoni på plænen foran Nexøhuset.

Åbningen startede med 1/2 minuts stilhed til ære for tidligere Landsformand for LEV, Arne Koefoed, der døde den 8. august i år. Der blev stille. Helt stille. Det var utrolig at opleve hvordan den sydende og boblende menneskemængde blev fuldstændig stille og på den måde gav Arne Koefoed et smukt eftermæle for hans mangeårige virke for at forbedre udviklingshæmmedes vilkår.

Derefter bød Bornholms amtsborgmester Knud Andersen velkommen og LEV's landsformand Sytter Kristensen åbnede Tour de Bornholm.

Inden startskuddet blev fyret af gav arrangør og forstander Allan Hedegaard de sidste informationer til cykelrytterne og til hjælperne. Så rullede feltet af sted fra start. Drabeligt flot blev rytterne eskorteret med motorcykler i front på vejen ud af Nexø mod Dueodde.

Lokal kulturbegivenhed

Langs ruten ud gennem byen havde borgerne i Nexø taget opstilling, og med flag og klapsalver fulgte de rytterne på vej.

Det var en dejlig oplevelse at se den brede folkelige opbakning til arrangementet. Her var det tydeligt, at Tour de Bornholm ikke kun er et cykelløb. Det er også en lokal folkelig kulturbegivenhed. Det er ikke mærkeligt, at folk har taget Tour de Bornholm til sig. Det er et meget flot og farverigt optog, når feltet kører ud af byen. Mange har iført sig de mest imponerende, farvestrålende og professionelle, cykeltrøjer, bukser og sko. Andre har ens T-shirts med holdets navn, så man let kan kende holdkammeraterne. Cyklerne er et kapitel for sig. Her kan Tour de France, Post Danmark rundt og hvad de nu hedder alle sammen

HYBENHØJ

godt gå hjem og lægge sig. Tour de Bornholm er en enestående parade, hvor de mest specielle, fantastiske og sjove cykler præsenteres. De mange specielle cykler er et udtryk for, at cyklen er tilpasset den enkelte rytters handicap. Nogle kan køre på en helt almindelig cykel, andre har brug for en tandemcykel med en hjælper. Der er nogen, der har brug for tre hjul for at holde balancen, mens andre får kørt deres kørestol direkte op på en ladcykel. Fra laddet på cyklen kan den handicappede nyde cykelturen siddende i sin kørestol, mens hjælperen tramper i pedalerne. Der er dem der tager turen i en sofacykel og der er dem i helt almindeligt tøj på en gammel skærveknuser.

Der er ikke noget cykelløb, der ligner Tour de Bornholm. Det er originalt og unikt. På den fede måde.

Middagslur før anden etape

Deltagerne kommer fra hele Danmark. I år var der også deltagere fra Sverige, Norge og Letland. I strålende solskin drog de opstemte og forventningsfulde af sted mod første mål.

Den første etape var på 15 km., og gik fra Nexø til depotet "Sommer Odde" ved Dueodde.

Det var ikke kun inde i Nexø by bornholmerne fulgte cykelrytterne på vej fra vejsiden. Langt uden for Nexø stod der gang på gang børn og voksne og vinkede med små og store dannebrogsflag.

På det første depot "Sommer Odde" blev der hurtigt fyldt med stolte og beundringsværdige cykelryttere. Stemningen var i top. Første mål var nået. De fleste gav sig god tid. Satte sig i græsset med saftevandet og de lækre sandwich fra depotet. På et tidspunkt var der så tæt pakket med mennesker og cykler på depotet, at deltagerne måtte parkere cyklerne et godt stykke fra depotet og gå det sidste stykke for at få slukket tørsten og få noget at spise. Men der var ingen sure miner. Tværtimod. Alt gik roligt og fredeligt. For undervejs mødte man gamle venner, som man lige skulle hilse på og sludre lidt med. Flere gav sig tid til at hvile sig i græsset og enkelte tog sig en lille middagslur på langs i græsset før anden etape.

Selvfølgelig var der også flere der i en fart snuppede en sandwich og noget at drikke for derefter at køre videre mod nye mål.

Det næste mål og depot var Sose, der ligger syd for Aakirkeby. Nu havde rytterne tilbagelagt 29 kilometer. Feltet var blevet spredt, og det betød mindre trængsel. Fra Sose gik ruten mod målet i Rønne, Hasle, Allinge, Gudhjem, Svaneke og sidste mål i Nexø. Til sidst var der meget langt mellem rytterne, og det var kun de virkelig seje der

173

tog hele turen Bornholm rundt.

Ingen tabere

Men det fabelagtige ved dette cykelløb er, at uanset om man kan køre 15 kilometer, 50 kilometer, 100 kilometer eller noget midt imellem, så har man vundet og får en flot medalje. Der er i alt otte mål, der også fungerer som depoter, hvor deltagerne kan få lidt at spise og noget at drikke. Ved hvert mål kan ryttere, hjælpere og cykler blive afhentet og kørt tilbage til Nexø. Nogle kører sejren hjem ved målet i Dueodde efter 15 kilometer, andre når målet ved Gudhjem efter de har tilbagelagt 76 kilometer. Netop det er forklaringen på, at det gik lidt stille af da Kenneth og Sune passerede målstregen. For selvfølgelig vandt Kenneth og Sune, men det gjorde de andre også. For i Tour de Bornholm gælder det først og fremmest om at være med. Her er ingen tabere. Kun vindere.

Fest og medaljer

Om aftenen var der arrangeret fællesspisning og fest i Nexø Hallen for alle deltagerne. Værterne diskede op med en meget lækker buffet med fisk i alle afskygninger. Efter middagen var der overrækkelse af medaljer. Det var Allan Hedegaard fra Nexøhuset og Bornholms amtsborgmester Knud Andersen der havde fornøjelsen af at overrække medaljerne. Allan Hedegaard stod på scenen og kaldte rytterne op en for en, og nedenfor scenen havde amtsborgmesteren travlt med at hænge medaljer om halsen på rytterne. Der var ingen tvivl om at medaljeoverrækkelsen var en god tjans for amtsborgmesteren. Mange af cykelrytterne gav glædestrålende både kys og kram retur for medaljen. Bagefter fik cykelrytterne overrakt deres diplom af landsformanden for LEV Sytter Kristensen og formanden for LEV-Bornholm Laila Pihl.

Under middagen havde brugerbandet Strømændene fra Løgstør spillet stille taffelmusik. Nu da de sidste medaljer var uddelt skruede de op for styrken, for nu var det tid til en svingom på dansegulvet. Aftenen bød også på en original og særlig overraskelse fra de lettiske deltagere. Som tak for invitationen til cykelløbet gik de på scenen og glædede de øvrige deltage-

Kenneth Espersen (t.v.) og Sune Christensen var de første, deer kørte over målstregen på 100 km etapen.

re med lettiske sange. Aftenen sluttede med fælleskæde og sangen "Skuld gammel venskab rejn forgo"

Sightseeing og støttekoncert

Mange af deltagerne i Tour de Bornholm kommer nogle dage før cykelløbet og bliver også nogle dage efter. Derfor havde arrangørerne sørget for forskellige kulturelle tilbud efter cykelløbet. Allerede søndag formiddag klokken ti var der mulighed for at komme Bornholm rundt med bus og se øens seværdigheder. Søndag eftermiddag var der arrangeret historisk byvandring i det gamle Rønne og søndag aften var der støttekoncert til fordel for udviklingshæmmede i Letland. Ved støttekoncerten var det igen Strømændene der stod for musikken. Overskuddet fra koncerten går til institutionen Allazi i Letland, hvor beboerne bor under ekstremt dårlige forhold. Allazi er en stor døgninstitution, hvor der bor cirka 230 mennesker der er udviklingshæmmede, sindslidende, demente, gamle, misbrugere samt mennesker der har sociale problemer af forskellig art. Nexøhuset har siden 1997 arbejdet for at forbedre forholdene for beboerne på Allazi gennem undervisning og udveksling.

Som et sammenhængende forløb for deltagerne i Tour de Bornholm var der om mandagen den 9. september arrangeret bowlingstævne i Rønne efter special olympics konceptet. Bowlingstævnet var arrangeret i anledning af LEV's 50 års jubilæum, så for dem der stadig var på Bornholm og havde lyst til en bowlingkamp, var der mulighed for at få den fornøjelse med.

Næste år

Man kan få mere at vide om Tour de Bornholm hos forstander Allan Hedegaard, Nexøhuset, Stenbrudsvej 23, 3730 Nexø, tlf. 56 49 20 04, E-mail: nexohuset@bora.dk

Datoen for næste års Tour de Bornholm er allerede fastsat. Det bliver lørdag den 6. september 2003.

Bofællesskaberne Rudsgade og Banemarken på Nordkap

Af afdelingsleder Carsten Andersen og pædagog Margit Nobel.

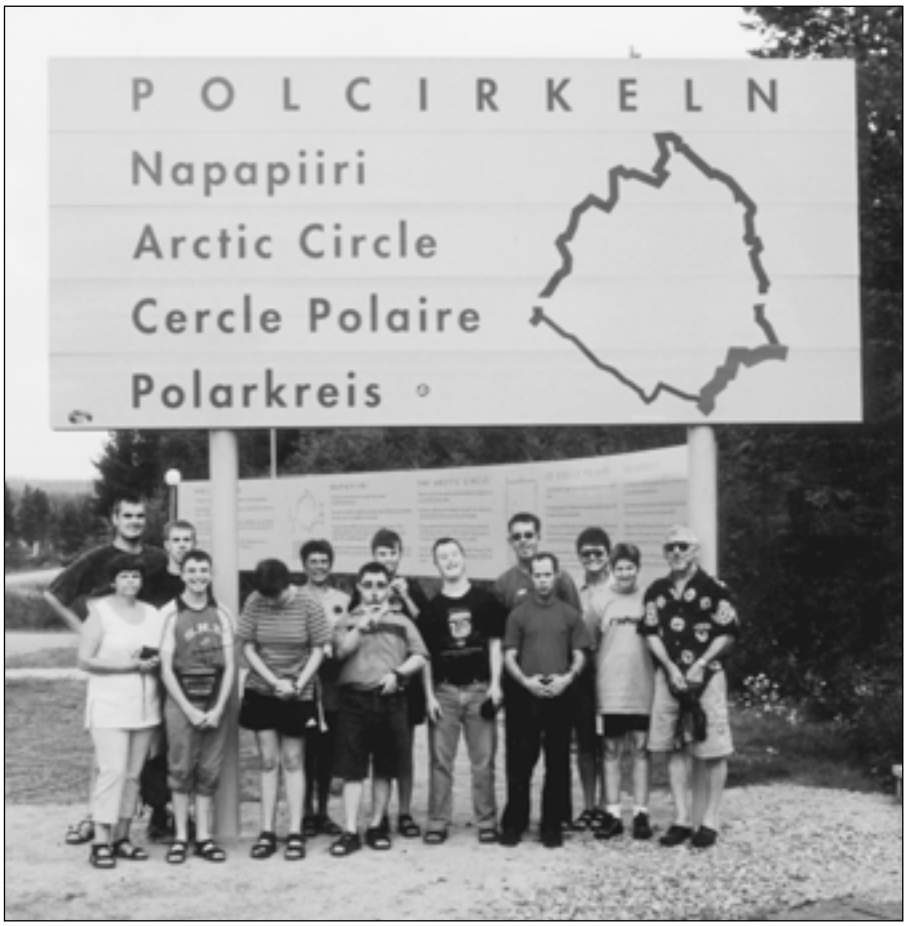

Jan Olsen, John Hansen, Jesper hansen, Michael Nielsson, Isabella Kristensen, Michael Christiansen, Svend Erik Jensen, Maria Ramsing, Christina nielsen, Morten Nobel, Birgit Petersen, Ellinor Vallentin, Margit Nobel, Carsten Andersen.

Bofællesskabet Rudsgade i Ruds Vedby er et bofællesskab for fem unge udviklingshæmmede og bofællesskabet Banemarken i Høng er et bofællesskab for fire unge udviklingshæmmede. Begge bofællesskaber hører under Elevhjemmet Kaassassuk i Ruds Vedby. De fleste af de unge har boet på Kaassassuk som børn og kender hinanden derfra. Efter at være flyttet i bofællesskaber laver de unge mange fælles aktiviteter sammen. De besøger tit hinanden, de har stor glæde af hinanden og inspirerer ofte hinanden til at overskride grænser.

Tanken om en anderledes ferie/overlevelsestur til Nordkap opstod, ved at afdelingsleder Carsten Andersen flere gange har taget turen til Nordkap og fortalt både de unge og personalet i bofællesskaberne om sine oplevelser. Der kom ønsker fra flere af de unge om en sådan tur. De unge på Banemarken har været i Sverige nogle gange, hvor de har lugtet lidt til vildmarken, men de ønskede at se mere.

Personalet tog en snak om muligheden for sådan en tur, om det i det hele taget var realistisk både økonomisk og socialt.

Der blev regnet og planlagt og vi fandt frem til, at turen kunne blive en realitet.

Vi blev enige om at holde et møde med de unge i de to bofællesskaber og fremlægge ideerne for sådan en tur. Det var lidt spændende om alle ni havde lyst til at deltage, da flere af de unge tit ønsker at komme på samme ferie, som året før. For det kender de og føler tryghed ved.

Første møde før turen

Vi mødtes til første møde omkring Nordkapturen lige før jul, hvor der blev serveret gløgg. Carsten fortalte om de oplevelser der kunne tilbydes på sådan en tur. Vi skulle bo i 3 telte, køre i vores 2 busser og der blev forklaret hvilke ting der var mulighed for at opleve. Ferien skulle vare 15 dage og der skulle køres ca. 6600 km. Vi skulle nærmest bo i de 2 busser, nogle nætter skulle soves i busserne ellers i de medbragte telte og i tilfælde af meget regn, lejes der

hytter på campingpladserne. Vi skulle medbringe alt, hvad vi skulle spise i 15 dage, så der skulle investeres i tagbokse til begge biler og et lille køleskab.

Vi var enige om, at alle, både de unge og personalet skulle have uddelegeret forskellige arbejdsopgaver, så alle kunne føle, at de var en del af et team, og at netop den enkeltes arbejdsopgave var vigtig, for at turen kunne fungere optimalt.

Alle unge var meget interesseret i turen og alle ville meget gerne deltage.

Vi aftalte at holde et nyt Nordkapmøde sidst i februar.

Andet og tredje møde før turen

Vi startede mødet med et dejligt måltid mad. Alle fik udleveret deltagerliste - pakkeliste (så lidt tøj, som muligt) - et lille kort, så alle kunne følge med i hvor langt vi var nået. Der var lavet en liste over seværdigheder på turen og en liste med arbejdsopgaverne, som skulle hænge i bussen. Alle arbejdspladser og familie skulle orienteres.

Sportshytten i Høng, Ford i Slagelse, Neptun i RudsVedby, Søren Kolberg Slagelse og Sparekassen Sjælland i Høng havde alle givet os tilsagn om, at de ville være villige til at sponsorere lidt til vores tur.

Alle, både de unge, og personalet glædede sig meget til turen og kunne godt være taget af sted med det samme.

Det sidste møde inden turen, blev afholdt 14 dage før afgang. Der blev tjekket om alt var parat til afgang.

Dagbog fra turen

Søndag d. 7/7.

Bilerne blev pakket søndag eftermiddag. Det var lidt spændende om alt kunne være der, men ingen grund til bekymring. Alt fik sin plads. Alle ville meget gerne have startet turen da busserne var færdigpakkede. Vi spiste "luksus mad" pizza sammen, før vi kørte hvert til sit.

Mandag d. 8/7.

Vi mødtes kl. 6.30. Drak morgenkaffe sammen. Kl. 8.30 var der afgang fra Rudsgade. Forældre, familie og Sjællands Tidende var kommet for at vinke farvel. Forventningens glæde var stor.

Vi begyndte opstigningen mod Nordkap i sol, byger og regn. Alle hyggede sig undervejs. Discmænd, gode madpakker, nybagte boller, flot udsigt osv. Humøret var højt hos alle.

Da vi skulle holde ind for natten, efter 799 kilometers kørsel, regnede det ret meget, men teltene blev rejst uden problemer. Den medbragte kartoffelsalat (5 kg.) og 4 kg. pølser blev spist i hyggelysenes skær.

Dagens lejrråndspris blev uddelt.

Ca. kl. 24 sov alle, mætte af dagens oplevelser.

Lejrråndspris

Da vi havde fået sponsoreret så mange gaver og begge bofællesskaber desuden havde købt nogle små gaver, blev vi enige om, at der hver dag skulle uddeles en lejrråndspris. Det vil sige, at den der havde gjort noget godt for andre. Fanget den største eller mindste fisk. Lavet noget sjovt. Dummet sig eller havde været behjælpelig med noget, som ikke var ens egen arbejdsopgave skulle have en gave. Dertil fulgte nogle velvalgte ord, så alle var klar over, hvorfor netop han eller hun fik gaven. Både de unge og personalet deltog i kampen om lejrråndsprisen.

Tirsdag d. 9/7.

Vi stod op i flot solskinsvejr. Der blev spist morgenmad og teltene blev pakket sammen. Arbejdsopgaverne, som var uddelegeret fungerede fint. Det første stop var Carl Larssons hus og museum. Næsten alle købte et billede med hjem til deres lejlighed. Vi spiste frokost med udsigt over en skovsø. Landskabet begyndte langsomt, at ændre sig. Bjergene blev større og træerne mindre.

Onsdag d. 10/7.

Vi var på besøg på samermuseet Jookkmmo Museum og det var i dagen, hvor vi nåede vildmarken. Vi fik plukket og spist nogle multebær, og der blev kigget efter de første rensdyr. Vi kom ind på en dejlig campingplads kl. 21.30. Pladsen havde en skøn udsigt ud over en sø. Alle arbejdede perfekt, og kendte deres arbejdsopgaver.

Andernes camping.

Hvis der var en der manglede en hjælpende hånd, var der straks en der var klar til at hjælpe. Der blev pjattet og pjanket, og alle fik rørt sig ved søens bred.

Torsdag d. 11/7.
Dagen startede med, at vi kørte det sidste stykke til Polarcirklen. Traditionen siger at man skal døbes den første gang man kommer over Polarcirklen. Derfor blev alle døbt af Carsten, som har været der før. Han havde krone på. Han var Kong Carsten. De unge fik hver en hundredekroneseddel og blev ønsket velkommen til polarcirklen. Værre var det for personalet, der blev smurt ind i en ulækker blanding, af makrel, sennep, honning og fiskeolie, men heldigvis kun i ansigtet. Carsten blev også "døbt" af Morten. Derefter stilede vi efter Kiruna. Vi nåede dertil i god tid, så vi kunne komme med en bus, ned i et bjerg for at se hvordan man laver jernmalm. Alle var meget interesserede. Busturen ned gennem bjerget var ret vild. Derefter besøgte vi et ishotel. Vi blev alle iført skidragter, vanter, støvler og tophuer. Alle synes det var sjovt med sådan en udklædning midt om sommeren. Det var et spændende sted.

Derefter skulle der findes en campingplads. Alle deltog uden problemer i dagens opgaver. Dagens lejrråndspris blev uddelt. Det var flot vejr og der var en rigtig god stemning med sjove påfund og drillerier.

Det medbragte pålæg var ved at slippe op, så nu var tiden kommet til dåsemad. Myggebalsammen blevet også taget frem og taget i brug.

Fredag d. 12/7.
Vi fik hurtigt pakket sammen. Køleskabet fungerede ikke, så det måtte ordnes. Carsten og Morten fik lavet det. Så kørte vi videre mod den finske grænse, derefter mod Kautokeino og Alba. Vi holdt et længere hvil ved Olderfjorden og tog derpå den sidste opstigning mod Nordkap, hvor stemningen stiger samtidig med opstigningen. Der blev talt rensdyr, men da antallet steg til over 100, blev lysten til at tælle dem mindre. Stemningen var meget opløftet, nærmest højtidelig, da vi nåede Nordkap plateauet. Alle havde svært ved at forstå, at solen skinnede klart fra en skyfri himmel, kl. 22 om aftenen. Der blev skålet i champagne i midnatsolens skin. Der blev fotograferet flittigt og alt blev set. For at spare tid blev vi enige om at sove nogle timer i bussen i stedet for at gøre brug af campingplads.

Lørdag d. 13/7.
Vi vågnede op og kørte lidt videre, men alle havde brug for en pause. Vi kunne ikke rumme mere i vores hoveder. Vi gjorde holdt på et næs, hvor der blev spist morgenmad, produceret kaffe og lavet konkurrencer i vardebygning. Dem der havde brug for det, fik sig en lille lur i græsset eller i bussen.

Vi samlede lidt skiffersten, som vi ville bruge til varmebrikker derhjemme.

Så startede vi friske op igen og kørte videre i den smukke natur. Vi gjorde holdt ved en Samerlejr, hvor dem der har lyst købte sig et rensdyrskind og smagte tørret, saltet rensdyrkød. Nogen nød det mere end andre.

Derefter kørte vi videre ind i nogle bjergkæder og over to bjergrygge, hvor der var sne på bjergtoppene. Vi forsøgte også at plukke multebær, men der var ingen der var modne. Vi havde bestemt at køre tidligt ind på en campingplads, da vi alle var lidt matte. Men klokken blev alligevel 21 og det småregnede. Vi lejede to Campinghytter og spiste for første gang varm mad og fik et glas rødvin. Her var vi også lidt heldige. Alle fik sig et bad for en femmer. Da klokken var ca. 23 sov alle, nogen endda temmelig højlydt.

Søndag d. 14/7.
Søndag morgen kl. 6.45, kom lejrchefen, som Morten var udnævnt til, og vækkede os alle. Derefter blev der spist morgenmad. Vi var nu alle blevet så skrappe til pakning af busser, så der gik kun 45 minutter. Før vi igen rullede på vejen. Nu begyndte opstigningen til de store bjergkamme og højsletter, nogle golde andre med vegetation af lav. Vi skulle skrive kort hjem så vi holdt ind et sted, hvor der var

Rener ved Nordkap. Transitbilen er Banemarkens.

Globus - Nordkap.

sne. Alle fik sig en snevasker, til megen moro for alle.

Vi kørte videre i forrevne bjerge, frodige sletter og meget sne på bjergtoppene. Bjergene blev vildere og vildere og vejene mere og mere snoede. Vi kom derefter ned i en dal og kørte langs inderfjordene, hvor vandet var smaragdgrønt. Får og geder lå langs vejkanterne. Vi besøgte flere af samernes købstæder, hvor der blev købt gaver med hjem til familien. Der blev sat rensdyr og Nordkap skilte på busserne. Det var begyndt at regne så vi besluttede at overnatte i hytte. Vi fik en stor hytte, hvor alle 14 kunne overnatte. Vi holdt en lille festaften, med gode madder, øl, sodavand og rødvin. Der blev spillet kort og sunget. Flere gav udtryk for at det var en dejlig tur og de godt kunne tænke sig en lignende tur en anden gang Den skulle bare vare lidt længere tid.

Vi høstede nu frugten af længere tids planlægning sammen med de unge, de udførte deres arbejdsopgaver flot og vidste at der kunne holdes fri når opgaverne var klaret. De unge havde stor glæde af hinandens selskab og personalet med. Vi drillede og hyggede os alle sammen.

Mandag d. 15/7.

Vi tog tidligt afsted, da vi skulle køre et ret langt stræk. Vi skulle til Andenæs og vi kørte gennem de højeste bjerge, de smalleste veje med en masse huller, men hvor var der smukt. Fra Gyllefjord til Andenæs var der ventetid på færgen vi skulle med. Vi spiste frokost på kajen, og fik bestilt billetter til hvalsafari, som vil skulle på dagen efter. Færgen kom og vi sejlede over til Andenæs, fandt en campingplads og slappede af. Der blev fisket og fanget syv fisk, men desværre var for små. Nogle gik sig en tur, og så spiste vi varm mad med en sneøl til for det synes vi, at vi havde fortjent.

Tirsdag d. 16/7.

Alle sov så længe de havde lyst, for vi skulle først på Hvalsafari kl. 17. Dagen blev brugt til at få ryddet op i busserne og taskerne med tøj, og der blev spadseret ture langs stranden.

Vi startede hvalsafarien med at se på hvalskeletter på et museum og vi fik alle en søsygetablet.

Vi sejlede ud med en båd, og der var næsten ingen søgang. Vejret var meget klart og flot. Da vi havde sejlet cirka en time begyndte vi at se hvaler. Der var cirka 20 hvaler i området, men der var fem hvaler lige ved båden. De sprøjtede vand og slog med den store flotte hale. Det var en meget stor oplevelse for alle, at se de store dyr og der blev fotograferet flittigt.

Hvalsafari.

Vi så også mange søpapegøjer. Vi fik serveret en dejlig suppe på båden. Efter nogle timer sejlede vi tilbage. Det havde været en rigtig spændende tur. Vi kørte tilbage til campingpladsen og fik pakket det meste sammen. Næste morgen skulle vi køre meget tidligt.

Onsdag d. 17/7.

Stod op kl. 5.30. Pakkede teltene sammen i regnvejr. Alle var meget hurtige. Kørte lidt, spiste morgenmad, fem franskbrød på en rasteplads. Kørte videre mod Lødingen, hvor vi var heldige. Vi nåede lige at komme om bord på en færge, inden den sejlede. Vi nød sejlturen. Alle fik klaret toiletbesøg og lignende. Vi kørte videre, så vandfald, det ene kønnere end det andet.

Vi nåede til Saltstrømmen sidst på eftermiddagen. Der var ingen ledige hytter, så vi stillede telte op i sjask regnvejr. Her overraskede de unge igen, ved at vise hvad de kunne. Alt fungerede flot.

Regnen stilnede af og vi var nede ved Saltstrømmen og fiske på skift. Christina fangede et par små fisk, men det var ikke vores fiskedag. Vi havde det hyggeligt og rart imens vi fiskede, alle smed flittigt krogen ud, både om aftenen, og næste formiddag, men ingen fisk bed på. Der var et andet hold danskere på campingpladsen. De havde fanget mange fisk, så de forærede os 12 fisk. Dejligt!

Torsdag d. 18/7.

Kørte vi videre mod Swartisen. Vi gjorde holdt undervejs og lavede bål og grillede vores fisk. De smagte dejligt. Vi kørte over polarcirklen i Norge. Der så vi en masse varder, som besøgende havde bygget. Vi så også Polarcentret, men denne gang skulle vi heldigvis ikke døbes.

Nåede en campingplads ved Swartisen. Der var hundekoldt. Elven der løb forbi campingpladsen kom fra Swartisen. Mange sov med en del tøj på. Det var dejligt, at putte sig i den varme sovepose.

Fredag d. 19/7.
Stod tidligt op. Det var dejligt varmt. Solen skinnede fra en skyfri himmel. Vi tog en turbåd ud til Swartisen. Det var en utrolig smuk tur, med et stort vandfald og en kæmpe isbræ. Det var en lang tur at spadsere, med en masse klipper, der skulle forceres. Det var lidt svært for nogle af de unge, at gå dertil, men de tog det som en udfordring. En af de unge fik en krampe og måtte hjælpes tilbage. Men synet af isbræen var hele besværet værd, der knækkede et stort stykke af isbræen imens vi var der, det bragede noget, selv om vi stod langt fra. Vi sejlede tilbage til campingpladsen, pakkede teltene sammen og kørte videre.

Vi gjorde holdt, fik en is og senere frokost. Vi kørte forbi Tronheim, over de sidste tundraer og besøgte de sidste lappe salgssteder. Kørte derpå ud af Samerlandet.

Hygge og sjov på campingpladsen om aftenen.

Lørdag d. 20/7.
Vi begyndte nedstigningen. Kørte i det fineste vejr. Der var stadig sne på flere bjergtoppe. Vi kørte gennem Guldbrandsdalen. Holdt en pause og så på Ringebu Stavkirke.

Vi havde besluttet at køre et langt stræk den dag. Det var underligt det blev mørkt om aftenen. Nu havde vi lige vænnet os til de dejlige lyse nætter. Vi blev alle enige om at sove i bussen for at spare tid. Også de unge havde lyst til at sove i bussen, endnu en gang.

Søndag d. 21/7.
Kørte et stykke søndag morgen og formiddag. Kom ind på en dejlig campingplads ved fjorden i Varberg, fik lidt at spise og lå og solede os. Nogle sov, andre hørte musik. I det hele taget en slapper dag.

Mandag d. 22/7.
Det øsregnede mandag morgen. Alle tog det stille og roligt. Vi fik ryddet det store telt, så vi kunne spise morgenmad i tørvejr. Alle var i højt humør. Der var fem der hurtigt fik pakket teltene sammen, imens de andre sad i tørvejr i busserne, det foregik helt uden problemer. Så kørte vi mod Danmark, alle glædede sig til at gense deres lejlighed. Men de fleste ville være klar til at tage af sted dagen efter igen, hvis de havde fået tilbudet. Var inde og spise på et cafeteria på vej hjem. Havde en dejlig tur til Ruds Vedby, hvor bilerne skulle ryddes. Der ventede os en varm velkomst med flag og velkomst skilt og et dejlig måltid varm mad.

Konklusion af turen
De tanker vi havde gjort os, om de strabadser og besværligheder vi kunne komme ud for på turen, blev manet til jorden. Da den positive ånd, som vi praktisere i bofællesskaberne, var det eneste, ud over bagage, vi havde taget med hjemmefra, forløb turen rigtig godt. Den oversteg alle vores forventninger. Alt fungerede perfekt. Det vi har arbejdet med på Elevhjemmet Kaassassuk, da de var børn og senere i bofællesskaberne som voksne, bar frugt på denne tur - arbejdsmæssigt og socialt.

Lejrråndsprisen som vi havde valgt at uddele hver dag, fik stor betydning for alle. Alle glædede sig til dagens nominering og de ord der fulgte med. Alle prøvede at gøre noget godt for andre, ikke nødvendigvis noget der kunne ses. Det var både de unge og personalet der blev nomineret.

Vi fandt også ud af, hvor vigtigt det er at personalet også er indstillet på forskellige strabadser og kan improvisere her og nu. Også dette fungerede perfekt.

De unge har haft godt af, at der var så højt til loftet og god plads og så anderledes smukt og lyst hele døgnet.

Alle har givet udtryk for, at de gerne vil på sådan en tur en gang til.

Selv om man har haft en god ferie har man dog ansvar for sit daglige job. To af de unges arbejdspladser havde meldt ud, at der var brug for dem. Derfor valgte de unge selv, at tage på arbejde, den dag vi kom hjem.

Vi kan varmt anbefale sådan en tur til andre unge udviklingshæmmede og vi står gerne til rådighed med råd og vejledning, da en sådan tur kræver stor planlægning.

I kan kontakte os ved henvendelse til Bofællesskaberne Rudsgade, tlf. 58 26 15 13 eller Banemarken, tlf. 58 85 10 34.

Indlandsis.

Unge fra hele verden hjalp Kirsebærhaven

Af forstander Dorte Ohrt, Kirsebærhaven, Slagelse.

Kirsebærhaven på Andersvænge i Slagelse har i ugerne 33 og 34 afholdt vores femte Mellemfolkelige Samvirke-lejr.

Kirsebærhaven er et bo- og servicetilbud til 14 svært udviklingshæmmede i Vestsjællands Amt.

Carla og Rosalinda, der arbejder på Kirsebærhaven, synes, der trængte til oprydning og renovering af udenomsarealerne ved vores gedde- og hønsegård. De kom med idéoplæg og lavede tegninger, og vi bød ind efter at have fået tilsagn fra teknisk afdeling om hjælp med indkvartering - på tilbuddet fra Vestsjællands Amt om en Mellemfolkelig arbejdslejr - og fik den!

Projektet bestod i at få sat nyt hegn om hønse/geddegård, fældning af træer, bygning af geddeskur, maling af eksisterende udhuse samt fliseplads til henstilling af "uundværlige effekter", vi måske kan komme til at bruge en gang.

Vi holdt et møde med de to danske lejrledere, hvor vi gennemgik en masse praktiske ting og så "på sagerne". Vi fik rigtig god hjælp af teknisk afd. og rengøringen med opstilling af vaskemaskine og nøgler og rengøringen af lokalerne, og så var vi klar!

Søndag aften tog jeg ud på Rosenkildevej 87 i Slagelse, hvor de var indkvarteret og bød velkommen og fortalte om os i Kirsebærhaven.

MS-deltagerne kom fra Tjekkiet, Frankrig, Tyskland, Japan, Grækenland, Italien, Spanien, Belgien, Sydkorea og Rusland, så udover engelsk blev der i løbet af de to uger kommunikeret meget med tegn og fakter, hvilket vi i øvrigt selv bruger til hverdag i Kirsebærhaven, så der var ikke de store forståelsesproblemer.

MSerne gik efter en gennemgang fra Rosalinda og Carla i gang med arbejdet "med krum hals" og udviste lejren igennem en imponerende arbejdsiver, godt hjulpet på vej af deres lejrledere. Under arbejdet blev der sunget på mange forskellige modersmål, og russerne lærte at tælle til ti på japansk o.s.v. under meget latter og morskab.

Harry, der er stedfortræder, ydede konsulentbistand ved i den praktiske del af arbejdsopgaven at sætte et hegn op, der for det første hænger sammen hele vejen rundt, kan blive stående i mange år samt ser pænt ud.

Beboere og personale gik jævnligt ud og så på arbejdet og fik en sludder med MSerne, der mange gange gik ind i huset for at få vand, plaster, bestille materialer og få en snak.

De blev alle i små grupper vist rundt og fik fortalt om vores hverdag, hvilket afstedkom en hel del spørgsmål.

Pro-line

En aften var der arrangeret en "spisning i et dansk hjem". Det havde for alle været en rigtig god og hyggelig aften, som der blev talt meget om - så rigtig mange tak til alle dem, der i den anledning åbnede deres hjem!

Den anden sidste aften, de var her, holdt vi fest med spisning i salen på Andersvænge og kaffe på Kirsebærhavens terrasse (anlagt af en MS lejr for to år siden), hvilket også var en hyggelig aften med "masser af eksport af arbejdet med udviklingshæmmede i Danmark".

Fredag, da arbejdet var færdigt, kom amtets socialudvalgsformand Søren Eriksen og klippede den røde snor og holdt en rigtig god takketale til de unge mennesker, hvorefter den stod på pølser og sodavand til alle.

Vi har, som de tidligere gange vi har samarbejdet med MS, fået løst alle vores arbejdsopgaver til fuld tilfredshed. Det er jo ikke 14 håndværkere, vi inviterer, men unge mennesker, der tror på ideen om, at viden og indsigt om andre mennesker og kulturer skaber tryghed og glæde i stedet for angst og usikkerhed, og de er villige til at rejse meget langt for at yde en indsats.

Tak til alle, der bidrog til at gøre denne lejr til en uforglemmelig oplevelse for os i Kirsebærhaven og for de unge mennesker - også til "naboerne" på Rosenkildevej 87, der udviste stor tålmodighed.

Bosted systemet - hjælp eller plage?

Af soufchef Michael Henriksen, Lindebjerg, Aarup, Fyns Amt.

Denne artikel handler om arbejdet med at udvikle og implementere et IT-baseret værktøj på et specialpædagogisk bosted for udviklingshæmmede og en arbejdsplads for specialpædagoger.

Jagten på det rette IT-system

I mange år har vi, på må og få, arbejdet med at bruge IT-teknologien i vores daglige specialpædagogiske arbejde. Tankerne, ideerne og visionerne har kredset om, at det dog må være muligt at samle mange af vore dokumentations- og kommunikationsværktøjer i et system.

Vi har kardex, ringbind med og uden faneblade, kinabøger, købte eller selvkonstruerede kalendere, dagbøger, dagsrapporter, månedsrapporter, kvartalsrapporter, statusbeskrivelser, handleplaner, observationsskemaer, afkrydsningsskemaer, referater, resuméer o.m.a. Vi har selv oprettet mange af disse som skabeloner i vores tekstbehandlingssystem, men som enkeltstående filer, spredt på mange PC'er og disketter, i mange versioner og uden nogen mulighed for at strukturere og systematisere. Det er umuligt at skabe sig overblik eller at søge på specifikke oplysninger.

Der ligger et hav af informationer som jeg tror kunne komme beboere og medarbejdere på bostederne til stor gavn, hvis overblikket, den rette sortering og det rigtige system var der.

Specialpædagogik og effektmåling

En anden stor motiverende faktor for at gå i gang med at udvikle det rette system, har været de sidste mange års effektmålingsarbejde inden for vores område. Vi har med udgangspunkt i vores traditionelle værktøjer, arbejdet med at beskrive effekten af vores arbejde, men med begrænset succes.

Den begrænsede succes skyldes ikke manglen på det rette IT-værktøj, men snarere at vi ikke har været dygtige nok. Vi er i dag nået dertil, at de vigtigste forudsætninger for at dokumentere effekten af vores arbejde er, at vi har en fælles forståelse for hvad vores specialpædagogiske kerneydelse er, at kunne opstille klare præcise mål for det specialpædagogiske arbejde, at kunne prioritere dette arbejde i fællesskab i medarbejdergruppen, at kunne føre daglige præcise notater om arbejdet for at nå målet, at kunne strukturere disse notater og at kunne evaluere arbejdet i klar, præcis og sammenlignelig prosa.

Vi har med stor gavn taget Strandvængets erfaringer fra K2000-projekt til os og brugt det i vores fortsatte effektmålingsarbejde på Lindebjerg og i udviklingen af det rette IT-system.

Tre bosteder på Lindebjerg er udvalgt til at teste Bosted systemet.

Bosted systemet

Af mange omveje og blinde veje kom vi i kontakt med "one2one"et IT-firma i Odense som var med på ideen. Vi udarbejdede projektbeskrivelse og søgte med støtte fra HCA, udviklingsmidler hos Fyns Amts pulje til regional udvikling og hos Erhvervsfremmestyrelsen, den samlede ansøgningssum var på over 1 mill. kr.

Desværre fik vi afslag på vores ansøgning hos Erhvervsfremmestyrelsen og som følge deraf blev det endelige bevilgede beløb fra Fyns Amts pulje reduceret til i alt 240.000 kr. Vi valgte at fortsætte arbejdet, men med et reduceret og mindre ambitiøst projekt, over en længere periode og med meget

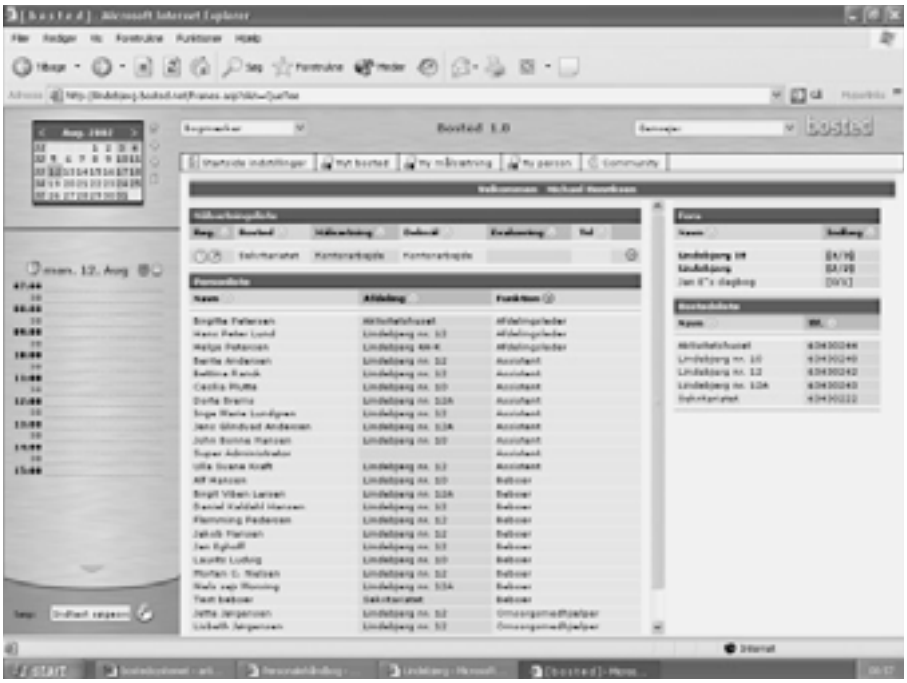

Bosted systemet rummer eksempelvis observationer, aktiviteter og individuelle planer.

vægt lagt på brug af interne kræfter.

I marts i år lå betaversionen klar og 3 bosteder på Lindebjerg blev udvalgt som beta-testere på Bostedsystemet

Hvad er bostedsystemet?

Bosted Systemet er et pc-baseret system til daglig kvalitetssikring af observationer, aktiviteter, beskrivelse af beboernes hverdag og gennemførelse af individuelle planer.

Systemet indeholder de væsentligste redskaber til beskrivelse af en beboers hverdag og gennemførelse af af individuelle planer, herunder effektmåling og kvalitetssikring, Status- udviklingsbeskrivelse o.lign.

Læs meget mere på:
http://www.bosted.net/

Implementering i hverdagen

At udvikle er sin sag, det er spændende, stimulerende og sjovt. At implementere er hårdt arbejde og at få gjort Bostedsystemet til en naturlig del af en specialpædagogisk hverdag indeholder mange problemstillinger og udfordringer. Ud over at lære systemet at kende og indarbejde de nødvendige rutiner, så har og er den væsentligste kant, at mange af medarbejderne inden for vores område ikke har de nødvendige IT-kompetencer.

Det viste vi nok fra starten, så derfor arbejder vi nu med at udruste så mange som muligt med de nødvendige kompetencer. Groft sagt så kan man dele medarbejderne op i tre grupper i forhold til IT-kompetencer. De øvede og rutinerede der selv går i gang og lærer selv. De motiverede med basiskendskab, der blot skal have en kort instruktion og løbende hjælp til at komme videre og endelig en gruppe af medarbejdere der aldrig har været i berøring med et tastatur og har decideret "tastaturskræk".

Vores uddannelsesplan for efteråret sigter på at udvikle og styrke IT-kompetencerne i alle grupper samt implementere Bostedsystemet fuldstændigt på Lindebjerg inden årets udgang.

Tiden til forandring - en ledelsesopgave

Jeg mener, at en væsentlig faktor for at kunne udvikle og tilpasse vores arbejde til tidens krav, er at så mange medarbejdere så muligt kender målene og forstår og erkender hvorfor vi skal arbejde mod dem - er målet ukendt eller utydeligt, arbejder hver især efter tilfældige eller personlige mål, og derved flytter den samlede organisation sig ikke.

Vores hverdag på bostederne er fyldt op med relevant arbejde, så det at skulle lære et nyt system at kende og indarbejde de nødvendige rutiner, kræver at der på ledelsesniveau bliver prioriteret synligt, således at den nødvendige tid findes i hverdagen inden for normal arbejdstid.

En vigtig målsætning for arbejdet har hele tiden været, at systemet først er brugbart når det gør hverdagen nemmere i forhold til at dokumentere og kvalitetssikre det specialpædagogiske arbejde på Lindebjerg. Jeg tror ikke vi når dertil i år - men så tager vi år 2003 med også.

Vil du prøve Bostedsystemet eller vide mere

Er du/I interesseret i at vide mere om systemet og vores erfaringer med det, så kontakt

souschef
Michael Henriksen på Lindebjerg
tlf. 63 43 02 24 eller e-post:
mhe@lindebjerg.fyns-amt.dk
web: www.lindebjerg2-12b.dk

Er du/I interesseret i at få en aftale om demonstration og prøve Bostedsystemet, så kontakt

one2one
ved dirktør Michael Sandal
tlf. 66 17 73 13
eller e-post: info@121.dk

Lindebjerg 2-12B
DK 5560 Aarup
Tlf: +45 63 43 02 22
Fax: +45 63 43 02 28
lindebjerg@fyns-amt.dk
www.lindebjerg2-12b.dk

Jagten på det gode liv

Af Lizzie Juul Jensen, Danmarks Pædagogiske Universitet, Odense.

Emnerne på konferencen var synshandicap, ungdomskultur og livsarenaer.

Mennesker med multihandicap

Den 7. konference om multihandicappedes forhold og liv, der fandt sted den 7. marts 2002 i CVU Fyns lokaler i Buchwaldsgade i Odense, var en konference målrettet de personer, der har som arbejde at udfylde rollen som hjælpere/vejledere for personer med multiple funktionsnedsættelser.

På konferencen var emnerne synshandicap, ungdomskultur og livsarenaer sat på dagsordenen.

Temaet i år var lagt bredt an, idet det var konferencens mål at komme rundt om forskellige vinkler på livsudfoldelsen for forskellige grupper af multihandicappede.

Indledningsvis fortalte lektor Steffen Skovdal fra CVU Fyn i Buchwaldsgade om sine egne oplevelser omkring rummelighed:

"Sidste forår var jeg på studietur til Firenze i Norditalien og oplevede der i praksis hvad det kan betyde når man på institutioner og i skoler er meget bevidste om begrebet "rummelighed."

"I Italien er der en lov der forpligter skolen til at kunne rumme alle. Det gælder personer med såvel fysiske, psykiske som sociale handicaps. Her indgår multihandicappede såvel som ROM-børn (sigøjnerflygtninge) med store sociale problemer i fokeskolens almindelige klasser og den særlige indsats fra specialuddannet personale er således flyttet ind i normalsystemet. På godt og ondt.

Det giver selvfølgelig problemer når man således skal tage hensyn man ellers ikke skulle tage i fht. til såvel integrering i skolens hverdagsaktiviteter som tilbuddet om et godt liv med gode relationer til jævnaldrende kammerater- også for den socialt handicappede eller en person med multiple funktionsnedsættelser."

Herudover lød det fra Steffen: "Vel vidende at man aldrig blot skal overføre en model fra en særlig og kulturspecifik italiensk virkelighed til en dansk, må jeg alligevel sige at det giver stof til eftertanke f.eks. når det handler om begreber som rummelighed, livskvalitet og livsudfoldelse på livets forskellige arenaer, handicap og normalitet.

Og det blev så nogle af de begreber som oplæggene på konferencen tog fat i.

Synshandicap og livskvalitet

I det første oplæg om Synshandicap og livskvalitet tog Mie Karleby, der er stedfortræder for forstanderen i pensionatet Solsikken, Københavns Amt os med på den rolle det pædagogiske personale har i arbejdet med aktiviteter for udviklingshæmmede med synshandicap. Mie spurgte bl.a.: "Hvilke kompetencer skal man i dag besidde for at være en tidssvarende pædagog, der også levner plads til den handicappedes indflydelse og egen skabelse af eget liv?"

Mie talte om Udviklingsmodellen: Mennesket har en iboende trang til udvikling, det handler om selvværd, følelser og kompetencer, med udgangspunkt i den enkeltes livshistorie. Af modellen fremgik det at den enkelte fra den aktuelle udviklingszone (AUZ) gennem handling, adfærd, forhindringer, problemer og konflikter via vedkommendes personlighedskerne med drømme, intentioner og motivation - vil rette sig fremad mod at nå den næste udviklingszone (NUZ). Et andet af Mie`s teoretiske udgangspunkter var Daniel Sterns teori om relateringsdomæner.

Ungdomskultur

Efter frokost tog forstander Keld Hansen fra ASV-Sydfyn (Kompenserende specialundervisning for unge og voksne) og leder af dag-

Lektor Steffen Skovdal fra CVU Fyn indledte konferencen med sine egne oplevelser omkring rummelighed.

hjemmet Låddenhøj i Nyborg, ungdomsprojektleder Carl Lykke Jensen fat på temaet Ungdomskultur - brobygningen fra barn til voksen. Gennem et projekt "Ungdomstilbud for udviklingshæmmede på Østfyn" har Keld og Carl beskæftiget sig indgående med emnet. Spørgsmålet de bl.a. rejste, var her hvilke særlige problemfelter der for multihandicappede knytter sig til denne periode der jo i de allerflestes menneskers liv er præget af turbulens og usikkerhed: pubertetsårenes konflikter, identitetsspørgsmålenes trængen sig på og frigørelsen fra "de voksne" - hvilke særlige problemer giver det, når ens fysiske alder afviger markant fra den alderssvarende psykiske udvikling? Og hvilken grad af frihed kan man opnå, hvis man er grundlæggende afhængig af andres hjælp?

Her var spørgsmålene:

- Hvordan overføres de unges kompetencer fra skole til daghjem?
- Kan en særlig ungdomsgruppe bygge bro mellem børnelivet og voksenlivet ?
- Er det muligt at etablere et tværfagligt undervisnings-/beskæftigelsestilbud, hvor specialpædagogikken forenes med specialundervisningen?
- Hvad er "ungdomskulturen" for unge med multiple funktionsnedsættelser?

Spørgsmålene blev diskuteret gennem en meget spændende, men også problemvækkende debat, især vedrørende begrebet

Forstander Rose Olsen tog deltagerne med på en rejse fra barndom til alderdom.

ungdomskultur. Hvilke hensyn skal være styrende i udformningen af denne ungdomskultur? Er det tilnærmelse til det normale - af hensyn til signalværdien overfor omverdenen - der skal prioriteres (med det in mente at mange af disse multihandicappede - ud over at være unge - også er meget handicappede)? Eller skal udgangspunktet overvejende tages i at disse unge mennesker har set mere af Bamse og Kylling end af Beverly Hills? Hvordan er etikken her?

Livsarenaer

Efter kaffepausen kom Rose Olsen, som er forstander på Ellerup-hus (Døgninst. for voksne handicappede) ved Gudbjerg på Sydfyn - med dagens sidste faglige indlæg. Det tog udgangspunkt i en omtale af Livsarenaer. Med livsarena-tankegangen tog Rose os med på en rejse gennem barndommen og ungdommen over voksentilværelsen og videre til alderdommen. Spørgsmålene hun stillede lød bl.a.: Hvordan kan pædagoger sikre at der kontinuerligt gennem livets forskellige faser ydes respekt for den enkelte person og vedkommendes særlige historie? Hvordan kan jagten på det gode liv, som selvfølgelig er et godt liv der varierer med hver enkelt persons særlige personlighed og ser bestemte værdier fra et unikt udsigtspunkt - hvordan kan denne jagt på det gode liv antage forskellige former ud fra forskellige livsarenaer? Og hvordan ser overgangene mellem livets arenaer ud for den multihandicappede?

Rose kom ind på alle de intentioner og udfordringer, der kan være med til at styrke den enkeltes livskvalitet. Hun gjorde opmærksom på, at dette er en diskussion der aldrig må dø, selvom der altid vil være divergerende opfattelser eller "sandheder".

Udfordringen i fremtidens vejlederrolle handler i høj grad om at skabe balance i borgernes centrale livsarenaer således at det private hjem, den individuelle foretagsomhed og det sociale samspil får perspektiv for intentionerne om størst mulig livskvalitet, retten til at bevare sin egenart og til at være normsættende for eget liv.

Der var lagt op til en alsidig og temamæssigt varieret dag, hvor det gode liv for personer med multiple funktionsnedsættelser var i fokus. Disse personer kan selvklart ikke betragtes som en homogen og ensartet gruppe man meningsfuldt kan sige en hel masse fælles om - derfor tog oplæggene snarere udgangspunkt i særlige personer, der med særlige handicaps har særlige forventninger til det gode liv.

Næste års konference bliver afholdt 6. marts 2003 i CVU Fyns lokaler i Asylgade i Odense. Temaerne vil her blive Multihandicappede med anden etnisk baggrund end dansk, beboernetværk og multihandicappedes seksualitet.

Vi ses i 2003.

Initiativgruppen

"Initiativgruppen" afholder hvert år en konference med fokus på udviklingshæmmede mennesker med multihandicaps. Temaerne er hvert år forskellige, men tager altid udgangspunkt i de multihandicappedes vilkår og deres udviklingsmuligheder. Initiativgruppen består af:

Helen Jørgensen, Lindebjerg, Fyn
Britta Schurmann, Ribelund, Ribe
Mari-Ann Petersen, Lynghuset, København
Lizzie Juul Jensen, Danmarks Pædagogiske Universitet, Odense

GAIA
Museum for Outsider Art

Af Dorte Eiersbo, leder af GAIA Museum, Randers.

Et helt specielt museum blev indviet i Randers fredag den 13. september 2002. Museet er anderledes både i sin opbygning som et integrationsprojekt, hvor funktionshæmmede er ansat i museet, museets café og rammeværksted og anderledes i sit valg af focus på kunst, der befinder sig udenfor den etablerede kunstverden, og hvor museet specielt beskæftiger sig med funktionshæmmedes kunstneriske udtryk.

Funktionshæmmede har en lang tradition bag sig for at blive udskilt for at beskytte det omgivende samfund og omvendt. Denne situation er dog bedret ved udflytningen fra centralinstitutionerne op gennem 80erne, men der er stadig et stykker vej til den fulde inklusion i vores samfund.

De er stadig adskilte fra det øvrige samfund i deres arbejdsliv, og netop det, at funktionshæmmede er fraværende i store dele af det almindelige liv, bidrager til stereotype opfattelser af disse mennesker, der igen kan føre til fordomme og derved medvirke til udstødelse. I vores samfund er det en stor udfordring at kunne rumme menneskers forskellighed, da vi har en tendens til at tænke ud fra en normaliseringsmodel, hvor mange mennesker ikke passer ind.

Med etablering af GAIA Museum for Outsider Art har vi ønsket at synliggøre kunstværker af høj kunstnerisk kvalitet skabt af funktionshæmmede og samtidig give funktionshæmmede mulighed for at udvikle sig på en spændende arbejdsplads, hvor focus lægges på den enkeltes ressourcer.

Museet har åbent tirsdag, onsdag, torsdag fra kl. 10-17.00 samt lørdage kl. 9-15.00.

Historisk baggrund

"Art Brut" bevægelsen så dagens lys i 1945 ved den franske maler Jean Dubuffet for hvem begrebet Art Brut var - arbejder, skabt af de, der er immune overfor kunstneriske tendenser. Marginaliserede grupper såsom patienter på psykiatriske hospitaler og andre institutioner, indsatte i fængsler, originaler, ensomme væsener, fordømte, alle personer, hvis sociale status er flyttet væk fra de kulturelle normer og betingelser, hvor kunstnerne henter alt fra deres egen personlighed (temaer - sædvanligvis scener eller besættelser fra det daglige liv og nogle gange fra kunstnerens indre liv, materialer, rytme, stil etc.) og ikke baseret på klassiske kunsttraditioner eller moderne trends. Mange kunstnere bl.a. Cobragruppen har hentet sin inspiration fra Art Brut, naiv kunst, special art, outsider art og hvilke navne, der ellers er blevet hæftet på gennem tiderne.

Interessen for den rå kunst opstod, da dele af den etablerede kunstverden (Dubuffet, COBRA) i deres søgning mod nye veje rettede blikket mod mere umiddelbare og emotionelle udtryk og derved fjernede sig fra den hidtidige fornuftprægede og logiske måde at tænke på.

Udtrykkene skulle være befriet fra det intellektuelle åg og være rene sindstilstande. Det var derfor også naturligt, at kunstneres værker, der havde været inspirationskilden til en anderledes måde at forholde sig til verden på, ofte er blevet inddraget i forskellige udstillingssammenhænge - dog uden at opnå status af kunst i den kontest, der er foreskrevet den etablerede kunstverden.

Funktionshæmmedes kunst

Ser vi på de marginaliseredes kunst, er den først og fremmest for os, men når vi så betragter den

mere indgående, opdager vi ting, vi allerede kender, udtrykkene er anderledes og alligevel ikke. I deres beskrivelse af verden åbnes op for sider af det menneskelige sind, som vi genkender, men ofte selv er for hæmmede og rationelle til at forstå fuldt ud.

Som de individer og deltagere i et samfund er de funktionshæmmede gennem deres tolkning, indlevelse og forståelse i stand til at give et ærligt og måske mere reelt billede af den verden, vi lever i.

Den etablerede kunstverden står ofte uforstående overfor disse umiddelbare og anderledes udtryk. Denne holdning kan måske skyldes, at kunsten i højere og højere grad intellektualiseres og dermed lukker sig om sig selv. Muligvis er denne intellektualisering netop en begrænsning i sig selv? Hvis den kreative kraft, der har bundet hele kunsthistorien sammen fra hulemalerierne i Lascaux til nu, ikke er intellektuelt betinget, er de marginaliseredes kunst måske det mest ægte og rensede udtryk, vi overhovedet er i besiddelse af?

"Børn, sindslidende og primitive folkeslag har alle bevaret - eller har genopdaget - evnen til at se. Både det, de ser, og de former, de afleder af det, er for mig højst værdifulde bekræftelser. For når vi ser på noget, ser vi alle det samme, skønt hver af os ser det fra en forskellig vinkel - det samme, både som et hele og i alle detaljer, hinsides alle planeter, ikke et produkt af en løbsk fantasi, men noget virkeligt". (Poul Klee, ca. 1912).

GAIA - et museum for outsider art

Arbejdet med at etablere et sådant museum har været undervejs i flere år, og vi - projektets initiativtagere - har således opbygget stor ekspertise på netop dette område.

Vi har arbejdet kreativt med funktionshæmmede i 20 år - siden 1995 specifikt med funktionshæmmedes æstetiske udtryk gennem Kunstskolen Bifrost i Randers - en dagskole med ti funktionshæmmede elever. Kunstskolen har nu 15 dagselever.

Kunstskolens oprettelse førte til dannelse af LKU - Landsforeningen for Kunstskoler for Funktionshæmmede i 1997. LKU har nu ca. 70 inst./skoler som medlemmer. LKU står for rådgivning, kurser, workshops, temadage, studierejser, udstillingsvirksomhed - nationale såvel som internationale.

Blandt andet ART APARTE - en biennale, henholdsvis national og international.

Senest en international censureret udstilling *ART APARTE II i 2002* - i forbindelse med LEVs 50 års jubilæum. Fernisering på Københavns Rådhus den 12. marts 2002, hvor udstillingen blev forevist Hendes Majestæt Dronning Margrethe den 2.

LKU har gennem årene ved hjælp af udstillingsvirksomheden opbygget en samling af værker på ca. 250, disse værker har LKU doneret til GAIA - museum for outsider art.

Museet vil være det første af sin art i Danmark - et alternativ til den etablerede kunstverden, der kan bidrage til at udvide vores visuelle modtagelighed og kunstneriske univers.

GAIA - et museum for outsider art etableres som en fond med overenskomst med Randers kommune.

Projektets målgrupper

Alle kunstinteresserede, kunstnere, kunstskoler for funktionshæmmede, øvrige kunstskoler, handicaporganisationer, videregående uddannelsesorganisationer etc.

Projektets formål

Fonden GAIAs formål er:

1. At skabe et museum, der er ramme om funktionshæmmedes æstetiske udtryksformer - i form af maleri, grafik, skulpturer o.a., og hvor disse udtryk bidrager i et ligeværdigt forhold med andre kunstneriske tiltag - nationalt og internationalt.
2. At udvikle nye arbejdspladser for marginaliserede, jobs - der er individuelt sammensat efter den enkeltes formåen - og at udvikle og støtte den enkelte - gennem afprøvning af forskellige træningsmodeller - til at varetage jobbet så selvstændigt som muligt.
3. At fremme integrationsprocessen ved at udvikle nye arbejdsmetoder indenfor kunst og kultur, der baseres på målgruppens aktive medvirken.
4. At samarbejde med institutioner, foreninger, uddannelsesinstitutioner om udvikling og formidling af resultater og forskning, der har interesse for områderne.
5. At skabe mulighed for uddannelse/videreuddannelse for både GAIAs primære målgruppe - udviklingshæmmede samt for andre kunstnere, lærere, pædagoger etc., der arbejder med målgruppen.
6. At samarbejde med lignende institutioner i ind- og udland for at udveksle viden og ressourcer.
7. At markedsføre GAIAs aktiviteter løbende.

Hvorledes tænkes GAIAs formål opfyldt

Ad 1

Museet skal have fire udstillinger årligt - det kan være i samarbejde med andre udenlandske museer indenfor outsider art (såsom Creahm, Musee l'art differencie, Belgien, og Musée du Dr Guislain, Luxembourg, Diorama Arts Centre, 34, Osnaburgh, London, England) - eller temaudstillinger, som museet kalder hjem. Det kan være både censurerede og ucensurerede.

Ad 2

Der ansættes ti udviklingshæmmede i GAIA til varetagelse af:

a) Udvikle et netgalleri, hvor alle kunstnerne på kunstskolerne landet over får mulighed for at sætte deres værker til salg via net-

tet. Udvikles så enkelt, at det kan betjenes af to udviklingshæmmede med flair for EDB.

b) Pasning af museet - ophængning, forsendelse, entré, salg af kaffe, postkort, rengøring etc. - en slags kustodefunktion.

c) Serigrafiværksted til fremstillelse af flerfarvede postkort og plakater fra museets samling.

d) Rammeværksted til indramning både af museets billeder og ordrer udefra.

Projektet vil tage udgangspunkt i empowermenttankegangen - således at jobbene pædagogisk er tilpasset den enkeltes evner ud fra deres egne interesser - så den enkelte indgår i en succesrig proces, der styrker muligheder og selvforståelse.

Dette er en svær proces, og det er derfor ønskeligt, at projektets medarbejdere superviseres af Den Sociale Højskole i København ved lektor, sociolog, MA og kultursociolog Richard Lee Stevens.

Ad 3

a) Nationale og internationale workshops - for udviklingshæmmede kunstnere og andre kunstnere med lyst til at deltage. Workshops kan være med forskellige temaer og af forskellig længde.

b) Træne en gruppe (max. fire personer) af de udviklingshæmmede kunstnere, der har gået på kunstskole, til at tage ud på beskyttede værksteder, aktivitetscentre, børnehaver, skoler og være igangsættere for andre.

Ad 4

Samarbejde med andre museer, kunstskoler, filmskoler, seminarer nationalt såvel som internationalt i forhold til udstillinger, workshops, temadage etc.

Ad 5

a) Temadage, kurser, foredrag etc.

b) Opbygge et *videotek* med enkelte kunstnere fra museets samling, der fortæller om deres kunst.

c) Opbygge en *vidensbank* om udviklingshæmmedes kunst - litteratur, video, film, artikler etc. Til udlån for interesserede - seminarier, universiteter, udviklingshæmmede samt befolkningen i almindelighed.

Ad 6

Gennem LKU har museet samarbejde med Creahn i Frankrig og Special Art Workshop - et netsamarbejde bestående af Ungarn, Danmark, Frankrig, Tyskland og England.

Ad 7

Markedsføres gennem LKUs medlemsblad, GAIAs homepage, dagspressen og foldere.

Projektets relation til eksisterende tiltag

Projektet GAIA vil få til huse i samme bygning som HandiHuset, Niels Brocksgade 10-12, 8900 Randers, der i forvejen rummer kunstskole for 15 udviklingshæmmede elever, Klub 85 - en fritidsklub for voksne udviklingshæmmede, Café Handi, der drives af Århus Amts beskyttede værksted Nyholm, Valhal - en SFO for udviklingshæmmede indtil 21 år. Særradio Viktoria. GAIA vil naturligt få et samarbejde med de øvrige institutioner i huset. Endvidere vil GAIA samarbejde med landets kunstskoler på dette felt, Billedkunstlærerforeningen, videregående uddannelse, lignende tiltag i ind- og udland.

Nyhedsværdi

Der eksisterer ikke et museum for funktionshæmmedes kunst i Danmark.

Vi forventer at kunne dyrke et nye arbejdsområde frem for udviklingshæmmede med afsæt i deres egne produkter, idet udviklingshæmmede netop her kan bidrage til det øvrige samfund på ligeværdige vilkår.

Samarbejdspartnere og organisatoriske rammer

GAIAs bestyrelse:

Det Sociale Udvalg i Randers kommune ved formand Kurt Helge Andersen.

Odense Socialpædagogiske Seminarium ved lektor mag.et art Ebbe Marklund Pedersen.

Randers kommunes bofællesskaber ved leder Niels Rasmussen.

Århus Amts beskyttede værksteder ved leder Uffe Thomsen.

Landsforeningen LEV ved vicedirektør Flemming Brank.

Landsforeningen ULF - Udviklingshæmmedes Landsforbund ved formand Lisbeth Jensen.

Erhvervslivet ved advokat Poul Kesting.

LKU - Landsforeningen for Kunstskoler for Funktionshæmmede ved bestyrelsesmedlem Katja Herrik.

Viborg Amts syns- og teknologicenter ved Huno Jensen.

Kunstmuseet Trapholt, Vejle, ved museumsinspektør Eva Bræmer-Jensen.

Forretningsudvalg

Niels Rasmussen, formand
Ebbe Marklund Pedersen
Huno Jensen

Projektets økonomiske rammer

Projektet har en driftsoverenskomst med Randers kommune på 600.000 kr. årligt, det kan vi lige holde skindet på næsen ved. Vi forventer at opbygge indtægtskilder via indramning og fremstilling af plakater og postkort til salg, workshops, kurser, foredrag etc.

Endvidere vil LKU have sekretariat samme steds.

Projektstart

Er startet 6. maj 2002 med indretning.

Der er ansat en leder på projektet i 4/5 stilling, en kunstfaglig medarbejder i 2/5 stilling, en servicemedarbejder 30 timer, en person i jobtræning samt ti udviklingshæmmede.

Der var officiel åbning fredag den 13. september 2002.

GAIA Museum for Outsider Art, Niels Brocks Gade 16B, 8900 Randers. Tlf. 8640 3323.

Kunstmuseet GAIA

Af dr. pæd. Birgit Kirkebæk.

Museum for outsiderart

Nu har Danmark fået et museum for outsider art. Det er simpelthen banebrydende både historisk og kulturelt. "De andre" har på den måde fået status som "den Anden" - en ligeværdig person, som har eksistentielle erfaringer at udtrykke i et eget kunstnerisk sprog. Et sprog som vækker nysgerrighed og respekt på grund af dets særegenhed, umiddelbarhed og sensualitet. Den blomstring indenfor det musiske og æstetiske udtryk, som i stigende omfang fra 1980erne har banet sig vej i forhold til funktionshæmmede, har nu fået et blivende udstillingssted, som både kan virke som inspiration og bastion. Bastionen består af museet, dets rammer og stab af funktionshæmmede og ikke-funktionshæmmede. inspirationen fremkommer gennem museets udstillinger, arbejdsliv, formidlende virksomhed, samarbejde med andre institutioner i ind- og udland og opbygning af videotek og vidensbank.

Med dette er indledt en ny-udvikling af det normaliseringsbegreb, som tog fart i 1960erne. Det er samtidig et opgør og et oprør mod det, som normaliseringstanken udviklede sig til - en stadig træning af funktionshæmmedes daglige færdigheder hen mod "det normale". Outsider art intenderer ikke opfyldelse af borgerlig normalitet, men derimod afdækning af særlige menneskers almenmenneskelige erfaringer under de vilkår, de har haft. Det "nye"i kunstnerisk, pædagogisk og filosofisk forstand kommer for mig at se fra en indfaldsvinkel, som outsider art repræsenterer. Dette oprør og opgør med tidligere tiders opfattelse af, hvad funktionshæmmede kunne og skulle, bør i høj grad støttes. Det er vigtigt, fordi vi alt for længe har opfattet dem som nogle, vi ikke kan dele erfaringer med.

Funktionshæmmede kunstnere viser os, at dette er muligt. Museets formidlende virksomhed kan både være med til at åbne vores forståelse for andre funktionshæmmedes udtryksmæssige potentialer og give os forståelse for, at det er livsvigtigt både for afsender og modtager at finde en personlig udtryksform, som bliver opfattet og forstået.

Dette projekt er i høj grad anbefalelsesværdigt og noget, som Danmark kan være stolt af.

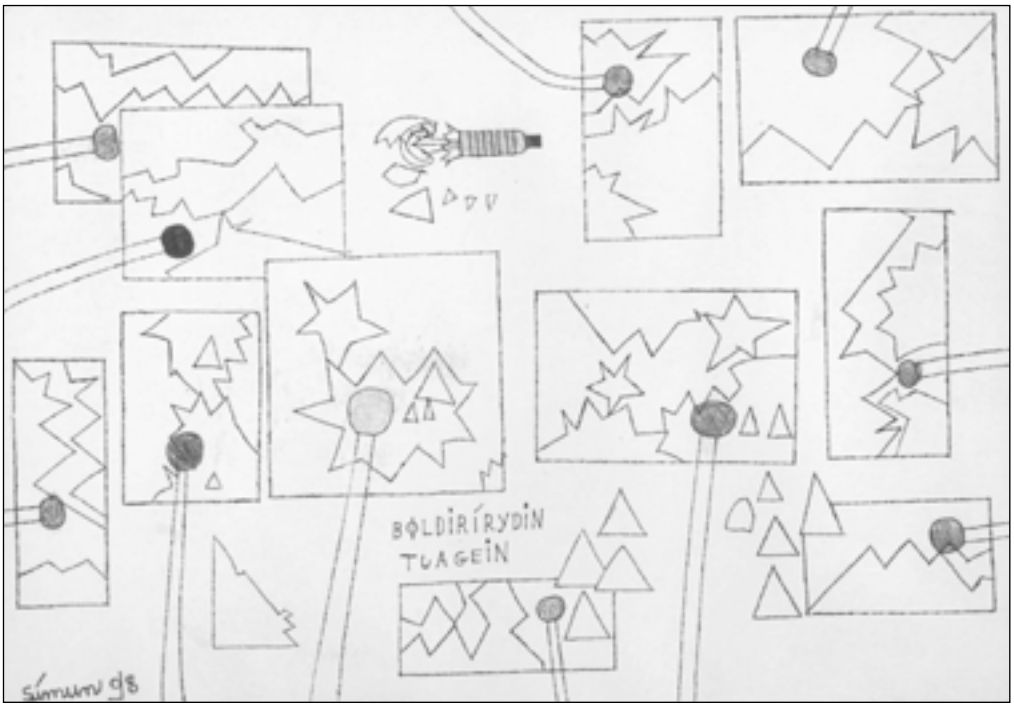

Illustrationen er udført af Simon Poulsen, Færøerne

Serviceloven er en gave

Af Lisbeth Bruus-Jensen og Rikke Medone.

En dag midt i agurketiden var jeg på vej i min bil for at besøge Rikke Medone. Rikke og jeg tager ind imellem ud og arbejder sammen. Den dag skulle vi netop forberede os. Vi underviser og holder foredrag på institutioner for handicappede på baggrund af Rikkes observationer af både de fysiske rammer og relationen mellem de handicappede og deres hjælpere. Rikke er selv handicappet og øser derfor af sin livslange indsigt og viden.

Så skete det der midt på landevejen mellem Køge og Jersie at jeg blev nødt til at skrige, for i mellem P3´s evindelige konkurrencer kom nyhederne, hvor en ganske uanfægtet oplæser fortalte at vores socialminister har tænkt sig at pille ved serviceloven. Oven i købet ved den aller vigtigste forbedring. Nemlig retten til at man som gammel, psykisk syg og handicappet selv bestemmer over eget liv og altid skal give sit samtykke. Jeg ved at der efter servicelovens ikrafttræden i 1998 mange steder er problemer med senile, der ikke må lukkes inde selv om de løber forvildede rundt, psykisk syge der lever i deres eget skidt eller udviklingshæmmede der spiser mere end godt er. Men problemet er ikke lovgivningen, det er i langt højere grad at få loven til at fungere efter hensigten. Som loven er, må man ikke tvinge et menneske til noget. Al hjælp skal foregå efter et samtykke med vedkommende. En ret de fleste af os sikkert gerne vil beholde, selv om vi fx skulle få en hjerneskade eller bliver ældre end godt er. På den anden side er der selvfølgelig heller ingen der mener, at det er godt at gå i hundene.

Derfor er der da heldigvis også en paragraf, der siger at man som personale har omsorgspligt, hvilket betyder at man aldrig bare må lade nogen sejle deres egen sø, som ikke selv kan navigere. Det der opleves som et problem for hjælperne er, at den hjælpsøgende stadig skal samtykke til den tilbudte omsorg. Og det er efter min mening, netop der serviceloven er revolutionerende. For aldrig tidligere har syge, handicappede og svage mennesker haft lov til at bevare deres borgerrettigheder. Som loven er nu er det ikke tilladt hverken at overskride ejendomsretten ved fx at låse maden inde, at krænke boligen ved at bestemme hvilke møbler der skal være eller ikke være, eller frihedsberøve nogen ved at holde dem fast under tandbørstning. Det er altså tvangen og ydmygelserne ved at være en person, der tales hen over hovedet på, der er afskaffet, det er ikke hjælpen, der er væk. Hjælpen skal bare gives i respekt for det individ, der modtager den, hvilket vil sige at det er rig mulighed for ved pædagogisk snilde at hjælpe et menneske, således at han eller hun bevarer sin del af ansvaret for tandbørstningen eller hvad det nu måtte være. Det er metoderne der skal udvikles.

Lige nu er det nødvendigt at lave en magtanvendelsessag, hvis man skal tvinge nogen til noget, og hvis lovens bogstav følges, så går den ikke igennem med mindre der er tale om at forholdene er livstruende her og nu. Hvilket er sjældent. Altså må også udviklingshæmmede ligesom alle andre danskere drikke, spise, se tv til langt ud på natten og undlade gymnastik og gulerødder. Og lige som alle andre mennesker i Danmark må de også gerne påvirkes til sund levevis og finde ud af om de kan forsage det ene og det andet. Det er der pædagogikken kommer ind.

Jeg ved af erfaring, at det har taget meget lang tid at overbevise personalet om at man yder omsorg for andre ved at de bevarer deres værdighed, ikke ved at man overtager deres liv og bestemmer deres færden for selv at have samvittigheden i orden. Det eneste virkelige argument, der har kunnet flytte grænser, og som har skabt kreativitet i rigtig mange personalegrupper i landet, er man som personale ikke mere må tvinge nogen til noget. Så for Guds skyld og for alle de svages skyld, så håber jeg at socialministeren venter lidt endnu med at pille i loven og i stedet har tålmodighed med de mange personalegrupper, der skal lære at udvikle nye metoder i at give folk ansvar i stedet for bare at tage magten, fordi det er det nemmeste, det hurtigste og mindst krævende.

Alt dette og mere til var indeholdt i mit skrig der på Køgelandevej, så selvfølgelig blev det også dagens emne, da jeg nåede frem til Rikke og hendes nyfødte datter.

Vi snakkede frem og tilbage, og selvom vi håber det bare var en ministerraptus i sommervarmen, så er frygten stor hos os begge, for at en socialministeren i bedste mening, tager den nyerhvervede værdighed fra de svageste. Vi besluttede derfor at gøre vores til at skabe forståelse for problemet ved at skrive dette indlæg. Jeg har her set det som professionel udviklingskonsulent og Rikke som handicappet borger, der siger:

"Serviceloven er for mig en gave

til de svageste i samfundet, fordi loven giver alle frihed til at vælge, hvad der er rigtigt for dem.

Jeg ser nogle triste konsekvenser for både gamle, fysisk handicappede, sindslidende og udviklingshæmmede, hvis der bliver et indgreb i serviceloven. Selv har jeg både set og oplevet omsorg fra institutionspersonale, der ikke bare gav mig oplevelsen af at være værdiløs, men også gav en følelse af hjælpeløshed, der rakte langt ud over det nødvendige.

Jeg har mærket på egen krop, hvor betydningsfuldt det er vælge, hvordan jeg vil leve, for jeg ved, hvad det vil sige ikke at kunne. Fra de perioder i mit liv, hvor jeg boede på institution, mindes jeg mest den utilfredsstillede, opgivende og negative energi fra både brugernes og personalets side.

Frem for at socialministeren laver regelsæt om, hvad god omsorg er - vil det være mere værdifuldt for alle parter, hvis hjælperen lytter seriøst til den enkelte borger med et hjælpebehov. Det bør altid være individet selv, der skaber sin egen tilværelse.

Jeg er 30 år og spastiker. Jeg kommunikerer via en talende computer, fordi jeg ikke har et verbalt sprog. I de sidste 8 år har jeg haft en § 77 hjælperordning efter Serviceloven, hvilket indebærer, at jeg har kunnet leve mit liv, som det er rigtigt for mig. Jeg har nu frihed til at gøre alt det, som jeg ikke havde mulighed for, da jeg boede på institution. Det betyder at jeg er aktiv i organisationsarbejde, har taget en Voksen Pædagogisk Uddannelse og som nævnt sammen med Lisbeth observerer og underviser på institutioner for udviklingshæmmede og fysisk handicappede eller på pædagogseminarier.

Muligheden for at gøre spontane ting, lige som alle andre mennesker, betyder meget for mig i det liv, jeg lever nu. I dag er jeg gift og har en datter på 9 mdr., og jeg er begyndt på en ny uddannelse. Jeg er privilegeret vil nogen måske sige, og de har ret, for jeg er befriet for, at andre definerer hvad der er godt og skidt for mig. Men hvad med alle de, der ikke har fået en hjælpeordning eller som er nødt til at bo på institution. Fx de unge fysisk handicappede, der bor på plejehjem blandt ældre senile, bare for at nævne en gruppe, som jeg ved, har brug for opbakning til ikke at blive syltet ind i for megen omsorg.

Som institutionsbeboer er der utallige begrænsninger i ens udfoldelsesmuligheder. Jeg følte sjældent, at mine ønsker og behov blev efterkommet på institutionerne og det betød, at jeg både mistede selvtilliden og modet på livet.

Derfor kan jeg godt forstå, at mennesker der af den ene eller anden grund bor på institution, kan have svært ved at have overskud til at holde fast i værdigheden, det er nemmere at blive hjælpeløs.

Hvis man vil forsøge at få sin ret i forhold til myndighederne, er det også næsten umuligt uden massiv støtte fra familien. Arme er de stakler, der ikke har en familie, der kan slås for dem. For mig tog det to år, ni måneder og tre ankesager at få min hjælpeordning bevilliget. Derfor er jeg glad for, at jeg har et bagland, som støttede mig. Uden dem var jeg aldrig nået så langt, som jeg er i dag.

Det er mig derfor meget magtpålæggende at råde socialministeren til ikke at lave indgreb i den bedste lov nogen sinde på det sociale område. Kom hellere og snak med os, der ved hvad det vil sige at have fået retten til at sige fra overfor omklamring og bedrevidende omsorg givet i den bedste mening eller fordi det var det nemmeste.

Udviklingshæmmede som forældre

Anmeldelse af Hans Christian Hansen.

Man kan med rette sige bogen "Udviklingshæmmede som forældre" af Anne Skov og Ulla Henningsen falder på et tørt sted. Efter at medierne i sommeren 2000 konstruerede en myte om, at der var en betydelig vækst i antallet af udviklingshæmmede forældre, blev Formidlingscenter Øst bedt om at undersøge sagen. Og svaret er helt enkelt: Nej, der er ikke nogen vækst i antallet af udviklingshæmmede forældre. Tværtimod er antallet af udviklingshæmmede forældre stagnerende med tendens mod et fald. Fra undersøgelsen blev igangsat og til den sluttede gik der otte måneder. Det er rosværdigt at forfatterne og Formidlingscenter Øst har indsamlet og bearbejdet resultaterne af undersøgelsen så hurtigt, at konklusionerne kunne offentliggøres i en situation som denne, hvor der virkelig er brug for at få saglig og klar viden frem i lyset.

Barn eller hundehvalp

Men det drejer sig ikke kun om antallet af mennesker med udviklingshæmning, der får børn. I bogen belyser forfatterne også spørgsmålet om udviklingshæmmede magter at varetage forældrerollen og kommunernes problemer med at håndtere indsatsen.

I kommunerne mangler man metoder og materialer der kan kvalificere vejledningen. Følgende eksempel fra bogen giver et godt indtryk af det problemkompleks kommunerne står overfor og hvordan man famler sig frem.

"Et par havde gennem en længere periode udtrykt ønske om at få et barn. Det lykkes for støttepersonen at få de pågældende til at starte med en hundehvalp. Til gengæld skulle kvinden indvilge i at lade sig sterilisere. Kvinden indvilgede, og de fik hunden. Den blev dog efterfølgende fjernet, da parret glemte at give den mad".

Surrogat baby

I kommunerne anvender man primært samtaleformen, når man giver seksualvejledning og vejledning om prævention, men der ud over yder flere kommuner også en supplerende indsats. Det kan eksempelvis være praktik i en daginstitution, hvor den udviklingshæmmede får erfaring og forståelse for forældreskab. En anden supplerende indsats kan være at anskaffe en surrogat baby. Det er en dukke, der er produceret i USA, med indbygget chip der græder og udviser behov som en baby. Meningen er at synliggøre og give konkret erkendelse hos den udviklingshæmmede for det ansvar og det arbejde det er at passe et barn. Erfaringerne med dukken er forskellige. Enkelte har gode erfaringer, mens andre synes dukken giver et urealistisk billede af forældreskabet, fordi man blot kan slukke for kontakten, når man bliver træt af barnegråd.

Forfatterne har også spurgt en repræsentant fra Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF) om deres syn på sagen, og denne repræsentant er positiv i forhold til at komme i praktik en daginstitution eller at bruge surrogat babyer:

"Vores holdning er, at vi egentlig meget gerne vil have fat i nogle af de der dukker fra USA. Så kan man jo bare se til den der dukke, som hyler og skriger i alle 24 timer i døgnet. Så kan man selv vælge at sige: Er det så besværligt at have et barn, så vil jeg ingen børn ha'. [...] Man kan også komme i praktik en børnehave eller skole, hvor der er masser af børn. Så kan man på den måde finde ud af, jamen, er det så besværligt at have børn, så vil jeg ikke selv have nogle. [...] Det er oplysninger, der skal til. Ikke alle de der forbud."

Rolig nu

I bogen giver forfatterne et godt og klart billede af omfanget af udviklingshæmmede, der er forældre. Det belyses hvordan forældrene klarer forældreskabet og hvordan kommunerne tackler rådgivningen til udviklingshæmmede forældre der tænker på at blive eller er blevet forældre.

Hvis jeg efter at have læst bogen skal give mit personlige indtryk vil jeg sige: Rolig nu. Ingen grund til panik. Antallet af udviklingshæmmede der får børn er ikke stigende. Over halvdelen af børnene bor hjemme hos deres udviklingshæmmede forældre med støtte fra kommunen. Mange af de børn der er anbragt uden for hjemmet har stadig en god kontakt til deres forældre. Men der er også områder hvor det halter. Der er brug for at forbedre og udvikle indsatsen før

under og efter en graviditet.

De klare tal

Oplysningerne i undersøgelsen stammer fra 28 kommuner. Disse kommuner repræsenterer et samlet indbyggertal på godt 1,3 millioner indbyggere.

Ud af de 1,3 millioner er der rapporteret knapt 5000 voksne udviklingshæmmede og heraf er der 272 familier hvor enten den ene eller begge forældre er udviklingshæmmede. Disse 272 familier har tilsammen 356 børn. Af de 356 børn bor 185 hjemme hos forældrene og 162 børn er anbragt uden for hjemmet. Ni børn har det ikke været muligt at tilvejebringe oplysninger om.

I undersøgelsen oplyser ca. tre fjerdedele af de spurgte kommuner, at der indenfor de seneste frem år enten er konstateret et fald eller en stagnation i antallet af udviklingshæmmede, der bliver forældre.

En god bog

Til sidst vil jeg sige tak for en god og let læst bog, som jeg vil anbefale til alle der interesserer sig for dette emne.

Udviklingshæmmede som forældre
- en kortlægning i 28 kommuner
Anne Skov & Ulla Henningsen
Bogen udgives og kan købes hos:
Formidlingscenter Øst
Nørretorv 30, 2.
4100 Ringsted
Telefon 57 67 46 46

Udviklingshæmmede i arbejde

Anmeldelse af Hans Christian Hansen.

I bogen "Udviklingshæmmede i arbejde - mere end en dagdrøm" fremlægger forfatterne Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn en vidtfavnende og aktuel gennemgang af udviklingshæmmedes deltagelse i arbejdslivet.

Allerede i forordet peger forfatterne på at der er behov for at organisere og lede tingene helt anderledes. Målet med det hele er at styrke udviklingshæmmedes integration via arbejdsmarkedet og sikre at mennesker der er udviklingshæmmede har mulighed for at vælge hvilket arbejde de ønsker sig. Disse mål kan blandt andet opnås ved at de professionelle i højere grad medvirker til at udvikle jobs uden for institutionelle rammer. På grund af højkonjunkturen er det et øget behov for arbejdskraft på det almindelige arbejdsmarked.

"Det giver nye muligheder for at skabe arbejdspladser for udviklingshæmmede også uden for de beskyttede værksteder, hvilket kan føre til en større både fysisk og social integration. Det kan ske ved at flytte den beskyttede beskæftigelse ud på virksomhederne eller ved at udnytte de mange støtteformer, der er fulgt i kølvandet på frygten for arbejdsmangel. Det politiske ønske om et mere rummeligt arbejdsmarked, og den øgede fokus på virksomhedernes sociale ansvar, har ligeledes stor betydning for mulighederne for at skabe fornyelse på området."

Men udviklingen kommer ikke af sig selv. Det er nødvendigt, at man som professionel har overblik over hvad det hele går ud på. Hvad det angår giver bogen læseren en fremragende indsigt.

De syv intelligensformer

Først diskuteres arbejdsbegrebet og der gives en kort indføring i hvordan arbejdstilbud til udviklingshæmmede har udviklet sig historisk.

Et af de mange områder bogen behandler er intelligensbegrebet. I den forbindelse peger forfatterne på at den traditionelle måde at måle intelligens og arbejdsevne på slet ikke fanger det enkelte menneskes mangfoldige kompetencer og potentialer. Intelligens må defineres på en langt mere nuanceret måde. Her inddrager forfatterne den amerikanske professor Howard Gardner og hans teori om de syv intelligensformer. Styrken ved Gardners teori er at den tilgodeser den enkelte persons særlige intelligensprofil eller måde at opfatte, forstå og lære.

Men ikke mindst er det vigtigt "at man leder efter det folk kan i stedet for det, de ikke kan" påpeger Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn.

Mesterlære

Vores arbejde er en del af vores identitet. Derfor er det vigtigt at arbejdspladser til udviklingshæmmede medvirker til at styrke den positive selvopfattelse. Her har den professionelle værkstedsassistent eller pædagog en særlig rolle. I relationen til den udviklingshæmmede er det vigtigt at vedkommende er "bevidst om, hvordan han/hun er medskaber af den udviklingshæmmedes selvopfattelse."

Den positive selvopfattelse får man blandt andet når man lærer at udføre de konkrete arbejdsopgaver.

Men hvordan lærer den udviklingshæmmede hurtigst og lettest? Forfatterne er ikke i tvivl. Læring sker almindeligvis bedst i den konkrete situation på stedet, hvor det skal bruges. I et interview i bogen støttes dette synspunkt af lederen af Ekstern beskæftigelse i Horsens: "For Lone Jørgensen er der ikke tvivl om, at den bedste måde at lære på er mesterlæren. Den handicappede skal kunne se, hvordan man gør, og det er bedst at lære tingene på stedet."

De gode eksempler

Sidste afsnit i bogen er reserveret til at vise de gode eksempler på arbejdspladser for udviklingshæmmede. En række forskellige arbejdspladser rundt om i landet har haft besøg af forfatterne. Det er Ekstern Beskæftigelse i Horsens, der har lavet en arbejdsformidling for handicappede. I Ekstern Beskæftigelse er der ansat 64 "jobbere" i alle slags stillinger. I et bofællesskab i Høng bor fire unge udviklingshæmmede. Alle har job på det almindelige arbejdsmarked. Svend-Erik Jensen arbejder i Bilka, Maria Remsing er på Bromølle Kro, Michael Christensen arbejder på Slagelse Pædagogseminarium og Christina Nielsen er ansat på et botilbud.

På Schillers Maskinfabrik A/S i Nykøbing Falster er en gruppe udviklingshæmmede fra det beskyttede værksted flyttet ind i det almindelige smedeværksted hos Schillers. På Føniks, Erhvervs- og Aktivitetscenter i Slagelse har det været muligt at tilbyde mange af brugerne på Aktivitetscentret et job i Erhvervscentret.

Pottemagerværkstedet, Rødeled ved Præstø beskæftiger mellem fem og seks mennesker med forskellige funktionshæmninger.

Prospect Art er en kunstnersammenslutning for udviklingshæmmede i Odense kommune. Næsten alle kunstnere har en fortid på beskyttet værksteder, men føler, at de med kunstnerkollektivet har fundet deres rette hylde.

Alle disse gode eksempler er meget spændende læsning. I det hele taget er det en bog der giver én blod på tanden. Man får lyst til at prøve, gå i gang og medvirke til at udvikle arbejdspladser til udviklingshæmmede. Et af plusserne ved bogen er at den ikke kun kritiserer vores traditionelle opfattelse af arbejdstilbud til udviklingshæmmede. Bogen viser i høj grad også nye veje. Nye veje, der kan udvide udviklingshæmmedes jobmuligheder på arbejdsmarkedet.

Tiden er moden til at gå nye veje og sprænge nogle grænser.

Udviklingshæmmede i arbejde
- mere end en dagdrøm
Lisbeth Bruus-Jensen og
Henning Jahn
Forlaget Udvikling, Assens

Værdigrundlag for tidsskriftet, forlaget og hjemmesiden Udvikling

Af Lisbeth Bruus-Jensen, Bestyrelsesmedlem i Udvikling.

På det halvårlige bestyrelsesmøde i Udvikling blev værdigrundlaget og målsætningen for det kommende år formuleret. Udvikling er et nonprofit – foretagende, hvor de midler der indkommer fra salget af bøger og tidsskriftet går til nye udgivelser eller hjemmesiden.

Bestyrelsen består af otte personer, der alle arbejder for og med udviklingshæmmede. Til tider kan det være svært at få tid til at udføre alle de gode ideer, vi kan få, da vi alle er fuldtidsbeskæftigede. Derfor har vi gjort os umage for at holde os på jorden og ikke tage munden for fuld. Ikke desto mindre vil vi gerne være med til at præge udviklingen af det socialpædagogiske arbejde, ja faktisk er det et mål for os at få højnet den faglige bevidsthed på området. Vi oplever, at der ofte lægges alt for lidt vægt på udvikling af nye metoder – ikke fordi det ikke sker, men fordi det ikke bliver beskrevet. Derfor synes vi fortsat, det er meget vigtigt at holde fast i at Udvikling ikke bliver for højtflyvende, og at det fortsat er mennesker fra praksis, der skriver om praksis i tidsskriftet. Vi vil imidlertid gerne støtte at der mere systematisk bliver samlet erfaringer sammen, hvilket vores forlagsvirksomhed er udtryk for. I forlaget ønsker vi enten selv at beskrive og eller præge udviklingen indenfor et givent tema eller at udgive andres specialer eller lignende, der kan have interesse for praksisfeltet eller på seminarierne. Vores hjemmeside skal revideres i det kommende år. Vi vil her lægge vægt på at den bliver mere rettet mod studerende og andre der søger information og inspiration.

Værdigrundlaget, målsætning, og målgrupper

Vi har formuleret værdigrundlaget, målsætningen og målgrupperne som beskrevet nedenfor.

Udvikling ønsker:

- at medvirke til at udviklingsarbejde og små og store erfaringer fra det socialpædagogiske arbejde med udviklingshæmmede formuleres og gives videre i en form, så det både kan inspirere, informere og anvendes af andre praktikere og studerende.
- at være på forkant med udviklingen af det socialpædagogiske arbejde for udviklingshæmmede. Udvikling sætter derfor især fokus på udviklingsarbejde og forsøger via artikler i tidsskriftet og gennem forlaget at opfange nye tanker og omsætte dem til brug for praksisfeltet.
- at vægte menneskeligheden og ligeværdigheden i arbejdet med udviklingshæmmede, således at det socialpædagogiske arbejde afspejler et ønske om inklusion af udviklingshæmmede i samfundet.

Udviklings målgrupper

Udvikling ønsker primært at henvende sig til pædagoger, der arbejder med udviklingshæmmede, både i dag- og døgntilbud på henholdsvis amtslige og kommunale tilbud.

En anden meget væsentlig målgruppe er studerende og seminarielærere, der har brug for viden om dette socialpædagogiske felt.

Udvikling samarbejder med Forstandergruppen af 1986, hvilket betyder at der udkommer numre af Udvikling, der afspejler indholdet på de årlige konferencer for henholdsvis forstandere og mellemledere.

Endvidere er det håbet, at andre organisationer, der arbejder i forhold til udviklingshæmmede kan inspireres af den socialpædagogiske indfaldsvinkel.

Målsætning for Udvikling for 2002 - 2003

Tidsskriftet ønsker at sætte fokus på de opgaver og problemstillinger, der er i de kommunale bofællesskaber, og vil derfor lave en artikelserie, der henvender sig til og handler om disse.

Forlaget vil udgive artikelsamlinger indenfor bestemte temaer. Artiklerne vil fortrinsvis være genoptryk af tidligere artikler.

Endvidere er det hensigten at udgive nye bøger i det omfang, der er egnede manuskripter. Hvis der kan skaffes økonomisk dækning er det hensigten i løbet af året at udgive en bog om pædagogisk ledelse.

Det er hensigten i løbet af det kommende år at revidere vores hjemmeside således, at den bliver mere orienteret mod studerende, der skal søge information.

Appetitvækkeren

Af Hans Christian Hansen.

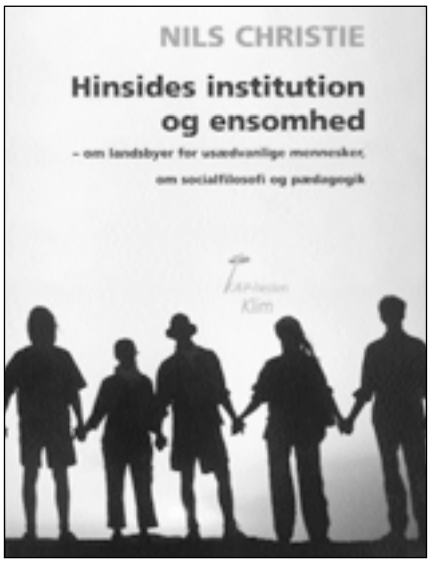

Nils Christie
Nils Christies bog "Til forsvar for ghettoen", der udkom på forlaget Munksgaard i 1990, har i flere år ikke været til at opdrive. Ikke engang hos antikvarboghandlerne var det muligt at finde bogen. Bogen er oven i købet blevet oversat fra norsk til dansk. Jeg er fuldstændig enig med oversætteren Mette Richter fra Fyns Pædagogseminarium, når hun i sit forord skriver: "Denne bog er en perle". Hinsides institution og ensomhed - om landsbyer for usædvanlige mennesker, om socialfilosofi og pædagogik er en vidunderlig bog om livet i disse specielle norske landsbyer.
Nils Christie
Hinsides institution og ensomhed
Forlaget Klim, Århus
Pris: 168,- kr.

En plus en - måske tre
Formidlingscenter Øst har som supplement til bogen "Udviklingshæmmede forældre" netop udgivet "En plus en - måske tre" af Anne Skov og Karin Møgelmose. I bogen har forfatterne valgt at tage udgangspunkt i de faglige og etiske reflektioner, som medarbejdere nødvendigvis må gøre sig i hver enkelte konkrete situation, når de hjælper og støtter udviklingshæmmede, som overvejer at blive forældre eller allerede er forældre.
En plus en - måske tre
Anne Skov og Karin Møgelmose
Formidlingscenter Øst
Nørretorv 30, 2.
4100 Ringsted
Tlf. 5767 4646

Projektværkstedet 2002-2003
Den nye projektbeskrivelse for 2002-03 på Projektværkstedet er på gaden. Projektværkstedet er et toårigt daghøjskolelignende kursus for udviklingshæmmede.
Projektbeskrivelsen kan fås ved henvendelse til:
Projektleder Inge L. Kristensen
Projektværkstedet
Østerbro 4C, st.
4200 Slagelse
Tlf. 5850 3021 bedst ml. kl. 8-9
eller ml. kl. 12-13
E-mail:
projektvaerkstedet@vestamt.dk

Handicapår 2003
Den 3. december 2001 besluttede EU at gøre 2003 til fælleseuropæisk handicapår. I handicapåret vil der blive afholdt tusindvis af arrangementer i EU's medlemslande. I Danmark vil der også blive afholdt en række aktiviteter i anledning af handicapåret.
Formålet med den danske del af handicapåret er at synliggøre handicappedes vilkår overfor det store flertal af danskere, som ikke er handicappede. Synliggørelsen skal blandt andet være med til at fremme integration af handicappede og styrke dialogen mellem handicappede og ikke-handicappede.
På handicapårets hjemmeside kan man få mere information om handicapåret.
www.handicapaar.dk

Cirkus Stejlhøj
Stejlhøjhus er ikke et almindeligt dagtilbud til udviklingshæmmede. De laver nemlig også cirkus. Siden 1977 har 20 brugere haft et tilbud om deltagelse i et meningsfyldt, udfordrende og spændende cirkusmiljø. Samtidig styrkes deltagernes selvtillid, ansvarlighed og sociale forståelse. Cirkus Stejlhøj deler gerne deres cirkus med andre. Cirkus Stejlhøj arrangerer gerne en festlig dag på jeres institution, f.eks. klovnesminkning i manegen, prøv rekvisitterne og bliv artist for en dag. Cirkus Stejlhøj laver også julecirkus og underviser i gøgl og cirkus. Undervisningen tilrettelægges på alle niveauer. Pris efter aftale. Ring til Ole på tlf. 2264 4185 eller Ole Madsen på tlf. 5951 56 55.
Erhvervs- og Udviklingscenter
Stejlhøjhus
Stejlhøj 55
4400 Kalundborg

Gode råd om forebyggelse
I pjecen "Gode råd om forebyggelse" kan man læse om forebyggelse af seksuelle overgreb. Professionelle, som får viden - eller mistanke om et seksuelt overgreb har skærpet pligt til at anmelde det.
I pjecen kan man blandt andet læse om, hvad man kan gøre ved mistanke om et seksuelt overgreb. Pjecen er gratis og fås ved henvendelse til:
SUS
Socialt Udviklingscenter
Nørre Farimagsgade 13
1364 København K
Tlf. 3393 4450
www.sus-net.dk

Tegn på overgreb
"Gode råd om tegn på overgreb" handler både om mennesker med fysiske og psykiske handicap. Og om mennesker med sværere og lettere handicap.
Pjacen er gratis og fås ved henvendelse til:
SUS
Socialt Udviklingscenter
Nørre Farimagsgade 13
1364 København K
Tlf. 3393 4450
www.sus-net.dk

Nord-Øst Nyt
Nord-Øst Nyt udgives af Netværkscenter Nord og Netværkscenter Øst i Københavns kommune.
Yderligere information om bladet kan fås ved henvendelse til:
Netværkscenter Nord
Lærkevej 3
2400 København NV
Eller:
Netværkscenter Øst
Øster Fælled Torv 13
2100 København Ø

Museum Kolonien Filadelfia
Museet på Kolonien Filadelfia i Dianalund åbnede den 7. februar 1997 ved Kolonien Filadelfias 100 års jubilæum. Det er indrettet i en af de ældste bygninger, en køkkenbygning fra 1907. På museet kan man blandt andet se grundlæggeren, lægen Adolph Sell's private bogsamling, medicinopskrifter og personlige ejendele.
Museum Kolonien Filadelfia
Kolonivej 2, 4293 Dianalund
Åbningstider: Onsdag kl. 14-16 (gratis adgang). Besøg udenfor åbningstiden: Entré: 10,- kr. Børn under 14 år gratis adgang.
Kontakt informationen:
tlf. 5826 4200 el. 2041 3709

www.knuus.dk
www.knuus.dk er et kontakt- og datingbureau for udviklingshæmmede i alderen 15-? år.
Projektet startede som et forsøg under Gedved Seminarium. I første omgang var målet at lave datingbureau for udviklingshæmmede i forbindelse med Sølund Festivalen 2002. Der var overvældende interesse for projektet, og nu kan alle udviklingshæmmede være med.
Kig ind på: www.knuus.dk

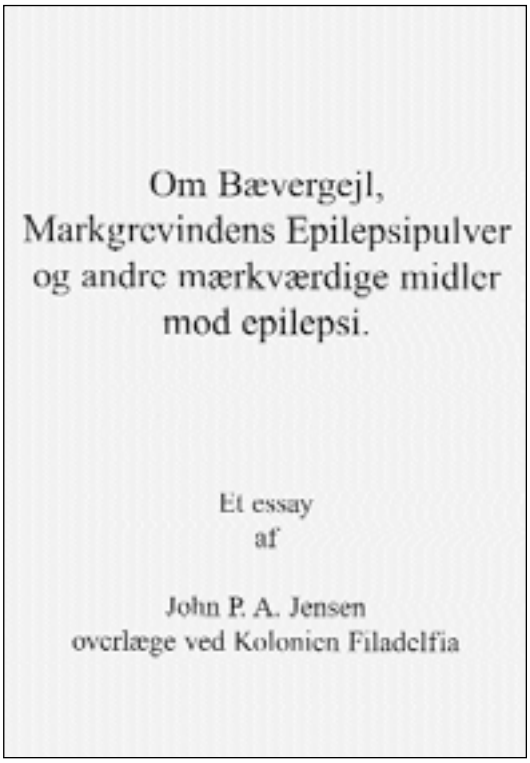
Om Bævergejl,
Markgrevindens Epilepsipulver
og andre mærkværdige midler
mod epilepsi.

Et essay
af

John P. A. Jensen
overlæge ved Kolonien Filadelfia

Historiske midler mod epilepsi
Pensioneret cheflæge John Jensen fra Kolonien Filadelfias Epilepsihospital har udgivet et hæfte med titlen: "Om Bævergejl, Markgrevindens Epilepsipulver og andre mærkværdige midler mod epilepsi". En af opskrifterne mod epilepsi lyder sådan: Knust kranium af hængt tyv blandet med kerner af pæon-blomsten.
Hæftet sælges ved henvendelse til Kolonien Filadelfias Museum,
Kolonivej 2,
4293 Dianalund
Tlf. 5826 4200 el.
tlf. 2041 3709
Hæftet koster 25,- kr.
+ 10 kr. til forsendelse.

Radio Råtstof
Radio Råtstof producerer hver anden uge en ny udsendelse af en times varighed. Udsendelserne udsendes på CD til abonnenter samt fra Radio Gladsaxe en gang om ugen. Udsendelserne består af en blanding af journalistiske indslag, underholdning og musik. Radio Råtstof har til hensigt at lære de udviklingshæmmede medarbejdere at tilrettelægge, producere og redigere radio. Altså at lave en radioudsendelse fra start til slut. Til dette formål har radiostationen sine egne redaktionslokaler, eget studie og computerredigering. Lyt med hver tirsdag kl. 13 på FM 100,9 MHz/95,2 MHz på hybridnettet.
Radio Råtstof
Sandtoften 3
2820 Gentofte
www.raatstof.dk

Pædagogiske beskrivelser
Bogen "Midt i verden - og ude på noget" af Hans Månsson tager udgangspunkt i, hvordan pædagogiske beskrivelser udarbejdes på det specialpædagogiske område.
Bogen redegør for det teoretiske grundlag for udvikling af en beskrivelsesmodel, der er helheds- og udviklingsorienteret. Samtidig skrives der nogle bud på, hvordan fagfolk kan udarbejde en pædagogisk beskrivelse, som såvel er faglig velfunderet som loyal over for den, der beskrives.
Hans Månsson
Midt i Verden - og ude på noget!
Forlaget Systime
206 sider
Kr. 196,- ekskl. moms

Socialpsykiatri
Socialpsykiatri udgives af Videncenter for Socialpsykiatri og udkommer seks gange årligt med fagligt nyhedsstof om aktiviteter, metoder, udvikling, evaluering, forskning og uddannelse inden for socialpsykiatrien i Danmark.
Bladet, der er gratis, kan bestilles ved henvendelse til:
Videncenter for Socialpsykiatri
Studiestræde 19, 2. sal
1455 København K
Tlf. 3393 4452
www.socialpsykiatri.dk

Seksuelle overgreb - nej tak!
Pjecen "Seksuelle overgreb - nej tak" henvender sig specielt mod mennesker, der er udviklingshæmmede.
Pjecen er gratis og fås ved henvendelse til:
SUS - Socialt Udviklingscenter
Nørre Farimagsgade 13
1364 København K
Tlf. 3393 4450
www.sus-net.dk

Nyt om epilepsi
Nyt om epilepsi udgives af Videncenter om Epilepsi. Nyhedsbrevet udkommer fire gange årligt, og det er gratis for fagpersoner at abonnere på bladet.
Abonnement kan tegnes ved henvendelse til:
Videncenter om Epilepsi
Kilonivej 7
4293 Dianalund
Tlf. 5827 1294
E-mail: videncenter@epilepsi.dk

Forlaget Udvikling

Digitale billeder - en nødvendig kommunikationsform
Af Lisbeth Bruus-Jensen og Poul Hansen.

Bogen henvender sig til forældre til handicappede, pædagoger og studerende. Den er skrevet på baggrund af mange års erfaring med brugen af digitalt kamera sammen med handicappede med kommunikationsvanskeligheder på værkstedet Åmosen i Vestsjællands Amt. Bogen kan benyttes som et arbejdsredskab, der både forklarer anvendelsen af digitalkameraet og de psykologiske og pædagogiske overvejelser, der ligger bag.
Pris 150 kr. inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Udviklingshæmning og socialt netværk
Af Hans Christian Hansen.

I bogen giver forfatteren en indføring i, hvordan opfattelsen af udviklingshæmmedes sociale netværk har udviklet sig historisk. I den forbindelse illustreres blandt andet det frivillige arbejde med netværk som besøgs- og pakketanterne har udført. På baggrund af danske og internationale undersøgelser dokumenteres værdien og vigtigheden af, at udviklingshæmmede har socialt netværk, og der gives anvisninger på metoder og hjælpemidler, som pædagogisk personale og støttepersoner kan anvende, når de skal hjælpe og vejlede udviklingshæmmmede med at udvikle og bevare socialt netværk.
Pris kr. 150 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Mediepædagogik
Redaktion Lisbeth Bruus-Jensen.

Demokrati og ytringsfrihed - hæfte om arbejdet med mediepædagogik med udviklingshæmmede. Udgivet i samarbejde med Landsforeningen LEV.
Pris kr. 30 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, c/o Bureau PMP, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@hypost.dk

Forlaget Udvikling

Fra rejseleder til stifinder
Af Peter Westergaard Sørensen.

At være rejseleder indebærer, at jeg udstikker målet for, hvor den anden skal hen. Jeg kender den rigtige vej samt alle seværdighederne undervejs.
At være stifinder indebærer derimod, at jeg får målet udstukket af den anden. Jeg peger på mulige veje at gå, og jeg accepterer, at målet forandrer sig undervejs. Seværdighederne finder vi sammen.
Stifinderen er den nye pædagogrolle. Stifinderen hænger sammen med de samfundsmæssige forandringer, der sker omkring os, og ikke mindst med den ånd, der hersker i Lov om social service fra 1998.
En inspirerende bog af Peter Westergaard Sørensen om pædagogens ændrede rolle fra rejseleder til stifinder.
112 sider. Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Livsværdier og ny faglighed
Ida Schwartz (red.).

Bogen tager udgangspunkt i et udviklingsprojekt, hvor pædagoger diskuterer og giver eksempler på, hvordan de kan yde en socialpædagogisk støtte, der samtidig respekterer brugernes integritet og myndighed over eget liv. *Ny faglighed* handler om at forlade professionelles mangeårige tradition for at vide bedst på brugernes vegne. I stedet søger pædagogerne i bogen efter måder, hvorpå brugernes *livsværdier* og interesser kan blive tydeliggjort og komme i fokus i tilrettelæggelsen af den socialpædagogiske støtte.
214 sider. Pris kr. 182,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

De glemte. Nye perspektiver på udviklingshæmning og socialt netværk
Af Hans Christian Hansen.

I bogen, der er en opfølgning af forfatterens bog „Udviklingshæmning og socialt netværk“ bliver der kastet lys på fortidens og nutidens behandling af en overset og glemt gruppe af udviklingshæmmede. Det dokumenteres, at manglende socialt netværk ikke kun er et historisk fænomen. I dag lever hundredvis af udviklingshæmmede på amtslige botilbud uden nogen form for kontakt udefra.
Der bliver givet en række konkrete bud på, hvad vi kan og bør gøre for at afhjælpe situationen.
172 sider. Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, c/o Bureau PMP, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@hypost.dk

Forlaget Udvikling

NY BOG FRA FORLAGET UDVIKLING

Udviklingshæmmede i arbejde – mere end en dagdrøm
Af Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn.

Bogen der blandt andet sætter fokus på udviklingshæmmedes integration på arbejdsmarkedet. Forfatterne peger i bogen på nye veje, der kan udvide udviklingshæmmedes jobmuligheder på arbejdsmarkedet. Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn fremlægger en vidtfavnende og aktuel gennemgang af udviklingshæmmedes deltagelse i arbejdslivet.
Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, c/o Bureau PMP, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@hypost.dk

Tegn et ekstra abonnement på tidsskriftet

UDVIKLING

til jeres institution og få et endnu bedre Udvikling

På Tidsskriftet Udvikling er vi meget glade for den store opbakning, tidsskriftet får rundt om i landet. Rigtig mange bidrager med spændende artikler, og næsten alle botilbud, bofællesskaber, dagtilbud og specialskoler på handicapområdet samt en række privatpersoner har tegnet abonnement på Udvikling.

Men vi vil gerne have endnu flere abonnenter, så vi kan lave et endnu bedre tidsskrift. Det kan du hjælpe os med ved at tegne et ekstra abonnement.

Hvis I har flere afdelinger på jeres institution, kan det være en god idé at tegne et abonnement til hvert afsnit.

JA TAK - vi vil gerne tegne et ekstra abonnement på Udvikling til kr. 300,- + moms. Tidsskriftet skal sendes til:

Navn på institution eller afdeling: _____

Adresse: _____

Postnummer og by: _____

Denne bestillingsseddel sendes til:

Tidsskriftet Udvikling
c/o Bureau PMP, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens
tlf. 6471 5993 - fax 6471 5992
e-mail: bureaupmp@pc.dk
Kontortid: mandag, onsdag og torsdag kl. 13.00-15.00